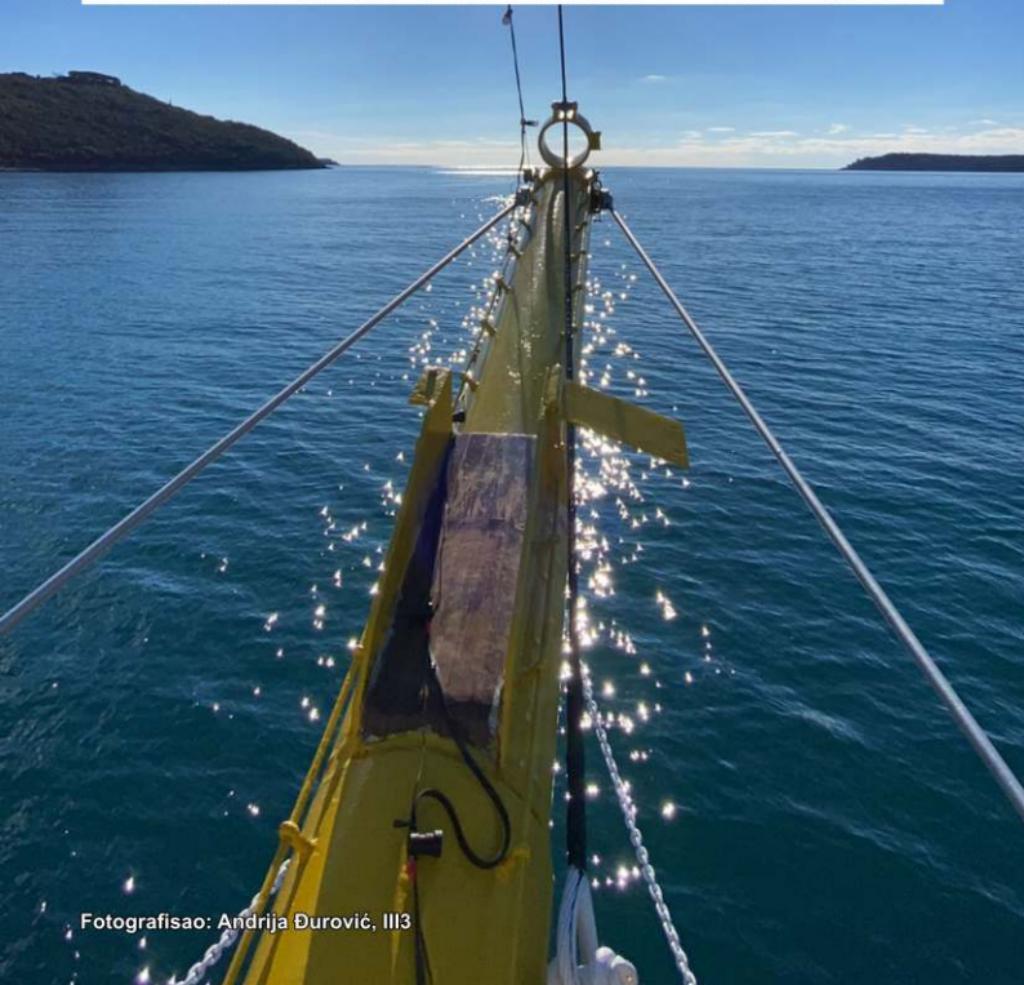

LIDER

LIST UČENIKA I NASTAVNIKA JU SREDNJE STRUČNE ŠKOLE U BARU

BROJ 18. BAR, MAJ 2024.

Fotografisao: Andrija Đurović, III3

LIDER

LIST UČENIKA I NASTAVNIKA SREDNJE STRUČNE ŠKOLE

U BARU

BROJ 18. MAJ 2024.

Izdavač:

JU Srednja stručna škola – Bar

Za izdavača:

Vučko Asović, direktor

Urednici časopisa:

Valentina Radonjić, profesor

Milica Nikočević, profesor

Profesori saradnici:

Suzana Baltić, Milanka Okuka, Nevena Sjekloča,
Ana Mijović, Živanka Krgović, Gordana Čavić,
Aleksandra Jovović, Dušica Vujović, Ivana Lukić,
Ljubomir Bojović, Milena Ivanović, Mirko Brzić,
Nataša Truš, Neđo Knežević, Tanja Kragulj,
Velibor Bulatović, Veljko Tomić, Vera Popović

Učenici saradnici:

Jovana Vojvodić, Marija Piskulić, Valentina Mitrović,
Andrija Đurović, Mihaela Đurišić, Danka Lončina,
Milica Đokić, Saida Erović, Sara Bibuljica,
Vasilisa Perić, Sanin Goranci, Jovan Joksimović,
Nikolija Đokić, Ana Pantović, Andela Anđelić,
Filip Junković

Likovno - grafički urednik:

Goran Grković

Lektura:

Valentina Radonjić, profesor

Unos teksta:

učenici Srednje stručne škole/autori tekstova

Štampa:

Lux Print – Podgorica

Tiraž: 200

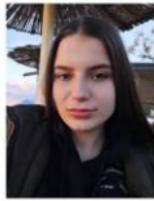
Ana Pantović

Nikolija Đokić

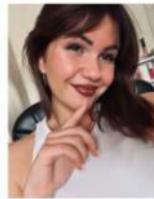
Jovan Joksimović

Danka Lončina

Saida Erović

Sara Bibuljica

Andrija Đurović

Mihaela Đurišić

Filip Junković

Milica Đokić

Valentina Mitrović

Marija Piskulić

Vasilisa Perić

Jovana Vojvodić

Sanin Goranci

Riječ urednika

Dragi čitaoci,

danas proslavljamo jedan od važnijih datuma - Dan naše škole. Upravo na ovaj dan izlazi i naš časopis Lider, tako da nam je zadovoljstvo time još veće, jer vam u njemu predstavljamo plodove našega rada i rada naših dragih učenika.

Ovoga puta u ovom 18. broju časopisa Lider potrudili smo se da vam našu školu predstavimo iz raznih aspekata. O njoj su podjednako pisali i učenici i profesori, trudeći se da vam je približimo i pokažemo zašto je ona za nas toliko posebna.

Ona se nalazi u jednom prelepom gradu, gde se miris mora sudara sa svežim planinskim vazduhom sa Rumije.

U njenom dvorištu videćete nekada užurbane đake ili po nekog profesora koji se tu takođe zadesi. Ako zakoračite u nju, bićete iznenadeni koliko je ona prostrana. A tek ako zastanete i pažljivo oslušnete šta ona ima da vam kaže, bićete fascinirani njenim glasom. Ona toliko toga ima da vam kaže o sebi.

U stvari, o čemu bi vam ona govorila nego o učenicima koji je čine tako jedinstvenom. Ne samo nju, već svaku školu.

Neka vam upravo ovi tekstovi koji su učenici priredili za vas, kao i naših profesora, budu deo onoga što bi vam ona rekla o sebi. Ne zaboravljajući, da se u njoj, kao što je to jedna učenica u časopisu već navela, "Ne uči samo lekcije vezane za struku za koju su se opredelili - već kako postati čovek, prijatelj, drug. Kako imati dušu i znati uživati u pravim, istinskim vrednostima." Naš časopis je njen glas koji se čuje po učionicama, hodnicima, stepeništu, zbornici.

Zato smo se zajedničkim snagama svi potrudili da vas ti glasovi koji se njome ore oraspolože, zabave i nešto nauče.

Jer možda baš vi, kada prelistate stranice našeg Lidera kažete nekome da baš takvu školu volite.

Valentina Radonjić, prof.

SADRŽAJ

Riječ urednika	3
Naši najbolji učenici školske 2023/2024.	5
Intervju sa našim direktorom Vučkom Asovićem	6
Realizovane aktivnosti 2023/2024.	8
Ekskurzija maturanata	10
“Do srca kroz umjetnost”	11
Likovni radovi	11
Nauči, primjeni, poduči	12
Učenici naše škole na programima Centra za građansko obrazovanje (CGO)	12
Veče posvećeno poznatom glumcu "Slavku Štimcu"	13
Crnogorski slikar vrijedan pamćenja	14
Izlöžba likovnih radova	14
Stručna praksa- ključ dobrog obrazovanja	15
Škola kakvu bih ja voljela	15
Praktična nastava Agrotehničar/ka i Poljoprivredni proizvodač	16
Praktična nastava veterinarski tehničara	16
Praktična nastava kao izazov – brodomašinski tehničar	17
Praktična nastava na nautičkom smjeru	18
Tehničari za špediciju, carinu i organizaciju transporta	19
Farmaceutski tehničar / Farmacija je mnogo više od bijelih mantila	20
Zdravstveni tehničar	21
Kozmetički tehničar	21
Zlatne ruke instalatera	22
Poziv automehaničara	23
Astronomska navigacija iz ugla jednog učenika	24
Jutarnja rutina tinejdžera	26
Literarni kutak	27
Čitanje je putovanje nečijom dušom	27
Da li smo mi autori svoje budućnosti?	27
...Baš tih dana Vrijeme	28
Realnost	29
Moj najveći strah	30
Ko visoko leti, uvijek nisko pada?	30
Zagledani u nebo shvatamo koliko smo srušni	31
I samo ti ćeš imati zvezde koje se smeju	31
Utisci sa Vojnog kampa	32
Četiri crnogorske princeze koje su promenile sudbinu Evrope	34
Osvojena priznanja I nagrade	37
Za ljepotu se treba boriti	37
Izgubljene šapice	38
Portal u tajnu života	39
Otpadne vode u Baru	40
Novi uspjesi naših sportista	41
Osvojene dvije međunarodne nagrade	42
Pobjednik prvog turnira u igri "Svijet na dlanu"	42
Svetosavsko opredjeljenje u našem vremenu	43
Literarno takmičenje povodom dana knjige	44
Literarno takmičenje u organizaciji Crvenog krsta - Bar	45
Filip Junković viceprvak države u ribolovu sa obale za seniore	45
Aktivnosti Učeničkog parlamenta	46
Nacionalni dan bez duvanskog dima - Svjetski dan borbe protiv raka	46
Njihov osmijeh vrijedi više	46
Posjeta savjetnice Osnovnog suda u Baru	47
Poštovanje dječjih prava	47
Radionica posvećena prevenciji vršnjačkog nasilja i bolesti zavisnosti	48
Sadnjom biljaka i drugim aktivnostima obilježen Dan planete Zemlje	49

NAJBOLJI UČENICI ŠKOLSKE 2023/2024. GODINE

Dak generacije	Sarić Lana	IV5
Najbolji učenici po obrazovnim programima		
Zdravstveni tehničar	Kujović Ema	II5
Farmaceutski tehničar	Seferović Dalija	I5
Nautički tehničar	Hupka Matej	III3
Brodomašinski tehničar	Milačić Ognjen	I2
Tehničar za špediciju, carinu i organizaciju transporta	Ivančević Bogdan	II4
Veterinarski tehničar	Bugrova Ana	II1
Agrotehničar	Ceković Isidora	I1
Automehaničar	Bugrov Egor	III7
Instalater termotehničkih sistema	Barać Filip	II7
Kozmetičar	Januzi Sanelia	II6
Frizer	Renda Esra	III6
Školski literarni nagradni konkurs povodom 23. aprila, Dana knjige i autorskih prava		
	Vojvodić Jovana	III5
	Zverotić Amina	III4
	Stamatović Ksenija	I5
Literarni konkurs Gimnazije „Sveti Sava“ - Svetosavsko opredjeljenje u našem vremenu		
Osvojeno II mjesto	Vlahović Milica	II4
Najbolji sportista		
	Garčević Balša	III3
Vannastavne aktivnosti		
	Joksimović Jovan	IV5
	Perović Andrija	IV1
Školsko takmičenje za najbolju fotografiju-idejno rješenje naslovne strane školskog časopisa LIDER		
	Đurović Andrija	III3
Eko-reporter		
	Andrija Perović	IV1
	Duraković Sara	I5
	Piskulić Marija	III5
Učenici bez izostanaka		
	Adrović Anida	I5
	Tomić Irena	I5
	Mujević Lejla	I5
	Karadžić Mina	I5
	Erović Emin	I5
	Đurđević Anja	I5
	Krstanović Miodrag	II3
	Čelebić Dženita	II4
	Ivančević Bogdan	II4
	Natur Hana	III5
	Pavlović Danijela	IV5

Intervju sa našim direktorom Vučkom Asovićem

Kako ste došli na ideju da se kandidujete za direktora naše škole?

Kandidaturu za direktora škole prihvatio sam više na insistiranje kolega sa isključivim ciljem da svojim iskustvom, kvalitetnim timom i profesorima još više unaprijedimo kvalitet rada škole u svim oblastima.

Pratite niz generacija u ovoj školi. Da li biste mogli da nam kažete koje su prednosti i mane starih generacija, a koje novih?

Svaka smjena generacija nosi sa sobom nove izazove vezane za životno okruženje kao i pronaalaženje novih metodičkih modela i nastavnih sadržaja i sredstava.

Evidentno je da je socijalna interakcija sa novim generacija sve slabija, čiji je uzrok pretjerana primjena digitalnih uređaja.

Jedna od manjkavosti novih generacija je nedovolja pažnja učenika i posvećenost poslu (tenacitet), jer ona je osnov uspjeha, budi radoznalost i kreativnost.

Ono što je korisno kod novih generacija je pragmatičnost, otvorenost prema različitostima i društvenoj inkluziji, razvoj ekološke svijesti i dr.

Keje vizije, inovacije i izmjene imate na umu za dalji napredak škole?

Vizija svakog direktora je da u određenoj mjeri doprinese poboljšanju kvaliteta rada škole. Ove godine bih istakao opremanje škole novim nastavnim sredstvima, gdje smo uz podršku MPNI dobili kompletну kompjutersku opremu i zamjenili amortizovanu u jednom kompjuterskom kabinetu, dok su u četiri kabineta instalirani smart

televizori umjesto starih projekتورa, a u planu je da se nastavi i sa opremanjem i drugih kabinetova sličnom opremom.

U toku je procedura za opremanje kabinetova pomorske struke simulatorima i drugim nastavnim sredstvima. Tu podrazumijevamo i učionice za izvođenje nastave zdravstvene i farmaceutske struke, kabinet hemije i ostale u skladu sa svojim potrebama.

Skoro je na društvenim mrežama postao viralan video iz jedne srpske srednje škole, gdje svi učenici zajedno kreće svoju školu. Da li mislite da bismo tako nešto mogli i mi da uradimo, jer se enterijer nije baš svidio učenicima?

Svaka podrška, a pogotovo učenika je dobro došla, pogotovo u uređenju škole. Mislim da bi samo krećenje škole bio težak i nezgodan poslovni zahvat za njih, ali u radu na implementirajući enterijera i eksterijera mogu dati veliki doprinos.

Koliko ste zadovoljni postignućima škole za ovu godinu i šta biste izdvojili?

Ako mislite na postignuća ostvarenih od strane učenika, tu bih istakao odlične rezultate koje postižu naši učenici na sportskom planu na lokalnom i državnom nivou, zatim rezultate osvarene učešće na litararnom polju, učešće naše učenice Kosović Nade na državnom takmičenju iz engleskog jezika, osvojeno drugo mjesto učenice Milice Vlahović na literarnom konkursu "Svetosavsko opredjeljenje u našem vremenu" kao i učešće na drugim takmičenjima i nacionalnim i regionalnim projektima koji su u fazi realizacije.

Da li mislite da bi trebalo da se uvedu mini ekskurzije prije 4. razreda?

Iskreno, i prethodnih godina bilo mi je malo čudno zašto se takve ekskurzije i izleti ne realizuju. Planirale bi se na početku školske godine i uz vašu podršku, zatim podršku Savjeta roditelja kao i aktivnosti odjeljenjskih zajednica i Nastavničkog vijeća mogli bi se realizovati. Potrebne su i korisne svima nama kao podrška obrazovnom procesu i upoznavanju kulture, običaja, istorije i civilizacijskih normi u okruženju.

Kao bivši profesor informatike, šta mislite o tome kako tehnologija utiče na mlađe i da li bi trebalo da povećamo korišćenje tehnologije u školovanju kao što to rade mnoge zapadne zemlje?

Ubrzan razvoj modernih tehnologija zahvatio je sve društvene slojeve, naprsto postale su sastavni dio života. Treba biti oprezan: ako ih racionalno koristimo mogu nam puno pomoći u komunikaciji, prikupljanju novih informacija i znanja, uštedi vremena i novca. To je ostvarljivo samo u situaciji ako kompjuteri, telefoni i drugi elektronski uređaji služe nama, a ne mi njima. U suprotnom, mogu izazvati razna oboljenja i teže posledice.

Smatrati li da smo mi učenici spremni za buduće karijerne izazove, po završetku ove škole?

Naravno, a to su i prethodne generacije dokazale. Iz ove škole je izašao veliki broj učenika koji su napravili odlične poslovne rezultate. Među vama ima velikog potencijala i očekujemo još mnogo vaših uspjeha, ne samo na profesionalnom planu.

Da li naša škola ima program podrške za učenike koji su u riziku od napuštanja škole?

Problem rizika prijevremenog napuštanja škole prisutan je i kod nas. Za tako opredjeljenje učenika postoji veliki broj razloga: nezainteresovanost za školu, odsustvo sa nastave, bavljenje sportom, potrebe za poslovnim angažmanom, vršnjačko nasilje i dr. U svim slučajevima se u skladu sa programskim načelima preduzimaju mjere i aktivnosti da se što je više moguće otklone uzroci i učenici zadrže u školi.

Kako se škola uključuje u obilježavanje važnih datuma i događaja?

Prišno je zgušnut kalendar važnih događaja i datuma. Da bi se određene situacije obilježile, organizuju se kolektivna predavanja od strane naših profesora ili gostujuća predavanja. Na teme vezane za te datume rade se literarni i likovni radovi i izložbe, posjete odgovarajućim institucijama i organizacijama, u saradnji sa lokalnim partnerima i organizacijama, učešćem učenika i profesora promocijama, tematskim debatama, lokalnim akcijama, uređenjima prostora i dr.

Pitanja sastavila: Sara Bibuljica, Il5

Vučko Asović, direktor

REALIZOVANE AKTIVNOSTI 2023/24. GODINE

- U amfiteatru Srednje stručne škole 8. 9. 2023. godine održan je dio programa posvećen obilježavanju Međunarodnog festivala ljubavne poezije.
- U amfiteatru JU Srednje stručne škole održana je tribina interaktivnog tipa na principu „Žive biblioteke”, u kojoj su učestvovali učenici završnih razreda, a tema je bila: „Zloupotreba psihoaktivnih suspstanci” i „Iskustva zavisnika u zloupotrebi droge i alkohola.” Datum realizacije: 14. 9. 2023.
- Nizom različitih aktivnosti (radionice, debate, diskusije, projekcije filmova) u Srednjoj stručnoj školi obilježen 18. oktobar - Evropski dan borbe protiv trgovine ljudima.
- Opština Bar i Coca-Cola HBC Crna Gora uz podršku projektnog tima Evropske omladinske kartice (EYCA), u okviru podrške mladima organizovala je edukativnu radionicu na temu cirkularne eko-nomije za učenike sve tri srednje škole sa teritorije Opštine Bar. Datum realizacije: 23.10. 2023. u amfiteatru Srednje stručne škole.
- Maturska ekskurzija generacije 2020/24. bila je od 6. 10. do 15. 10. 2023. izvedena na relaciji Italija – Španija – Francuska.
- U utorak, 26. septembra 2023. godine Srednju stručnu školu u Baru je posjetila delegacija iz Francuske – Akademска zajednica regionala Auvergne Rhône Alpes. Delegaciju čine g. Bruno Boddaert i gđa Nathalie Lainé, iz sektora za međunarodnu saradnju kao i direktor Francuskog instituta, gospodin Johann Uhres.
- Učenici OP Tehničar za špediciju, carinu i organizaciju transporta i dvije predmetne nastavnice u posjeti Skupštini opštine Bar upoznali su nadležnost i način funkcionisanja Skupštine opštine Bar. Na taj način moduli "Osновe prava" i "Poslovna administracija i komunikacija" su realizovani na drugačiji i znatno interesantniji način.
- Učenici naše škole osvojili su prva mjesta u rukometu i košarci na Školskim sportskim igrama učenika srednjih škola u Baru.
- Učenici Srednje stručne škole Bar i Savremeno-umjetničke škole iz Tuzle premijerno su odigrali pozorišnu predstavu "Do srca kroz umjetnost" na sceni Kulturnog centra Bar. Predstava je jedna od brojnih aktivnosti u okviru regionalnog programa razmjene "Superškole" koji podržavaju Evropska unija i Njemačko savezno ministarstvo za ekonomsku saradnju i razvoj (BMZ), a sprovedi Regionalna kancelarija za saradnju mladih (RYCO).
- Sekretarijat za sport i mlade Opštine Bar, Odjeljenje bezbjednosti Bar i JU Centar za socijalni rad realizovali su radionicu o prevenciji bolesti zavisnosti sa učenicima-članovima Učeničkog parlamenta JU Srednje stručne škole.
- Projekat prekogranične saradnje pod nazivom „To the heart through art“ koji je osmisnila i realizovala Srednja "Savremeno-umjetnička škola" – Tuzla, u partnerstvu s JU Srednjom stručnom školom u Baru (Crna Gora) je 23. novembra među stotinama škola učesnica ovog programa proglašen za najbolji i dobio je dvije međunarodne nagrade:
- Nagrada za najbolje partnerstvo škola Zapadnog Balkana
- Nagrada za najbolju praksu škola Zapadnog Balkana
- U okviru saradnje škole sa NVO POVJERENJE realizovane su dvije radionice o prevenciji malignih oboljenja kod žena i muškaraca.
- Učenici naše škole: Dragan Polić, Almir Adrović, Veselin Savić i Amar Mekić osvojili su I i IV mjesto naturniru u igri "Svijet na dlanu".
- Učenici naše škole posjetili su 28. novembra Osnovni sud u Baru u okviru organizacije "Dani otvorenih vrata" i tom prilikom se upoznali sa pitanjima vezanim za rad suda, propisanim kaznama, kada i ko može dati jemstvo, kada se određuje kučni pritvor...
- Postignuti su sjajni rezultati na osmoj Uličnoj trci "Dan opštine Bar" gdje su naši učenici: Teodora Petrov, Anabela Mujović, Matija Marstijepović i Baša Mijatović osvojili vrijedne nagrade.
- U subotu, 25. novembra učenici i profesori Srednje stručne škole posjetili su Centar za kulturu Danilovgrad, gdje su imali priliku da pogledaju film "Ime: Dobrica, prezime: nepoznato", u kome glavnu ulogu igra proslavljeni glumac Slavko Štimac.
- Profesori: Merima Đukić-Savić i dr Amel Dacić su zajedno sa učenicima OP Zdravstveni i Farmaceutski tehničar obilježili 1. decembar - Svjetski dan borbe protiv HIV/AIDS-a.
- Povodom Dana i Nedjelje Crvenog krsta koji se obilježavaju u periodu od 29.11. do 6.12. 2023. godine, Opštinska organizacija Crvenog krsta Bar organizovala je tradicionalni Nagradni konkurs za najbolji literarni i likovni rad na temu: "To sam ja". Učenici naše škole i mentorka prof. Živanka Krgović

su svojim literarnim radovima ostvarili zapažene rezultate.

- Učenici naše škole su ostvarili zapažene rezultate na Regionalnom takmičenju u rukometu, osvojivši još jednu zlatnu medalju.

- U okviru saradnje škole i NVO CAZAS realizovane su dvije interaktivne radionice o edukaciji pomoraca o polno prenosivim bolestima.

- U okviru projekta "Uvažavanje različitosti kao alat za borbu protiv rodno zasnovanog nasilja" i nakon četvorednevne obuke vršnjačkih edukatora, u školi su realizovane radionice na temu rodno zasnovanog nasilja, a ciklusu od sedam radionica je prisustvovalo 30 učenika naše škole.

- Učenički parlament Srednje stručne škole u Baru je u amfiteatru svoje škole ugostio predstavnice Zaštitnika ljudskih prava i sloboda koje su održale tribinu o važnosti poštovanja dječijih prava. Datum realizacije: 14.12.2023.

- Učenik Srednje stručne škole, Matija Marstjepović, iz FK Mornar, je učestvovao u tradicionalnim atletskim trkama Trofej Podgorice – memorijal Veliša Mugoša i kao najbrži osvojio prvo mjesto u konkurenciji pionira. Tradicionalna manifestacija, koja je održana 65. put u čast oslobođenja Podgorice, okupila je oko 400 takmičara.

- Učenica IIS odjeljenja, Kalina Božović održala je prezentaciju povodom obilježavanja Nacionalnog dana bez duvanskog dima i Svjetskog dana borbe protiv raka. Datum realizacije: 4. 2. 2024.

- Članica Učeničkog parlamenta naše škole, učenica III5 odjeljenja, OP Farmaceutski tehničar, Vojvodić Jovana, 5. 2. 2024. godine učestvovala je na IX Generalnoj skupštini Unije srednjoškolaca Crne Gore.

- Učenici naše škole i NVO CRINK nizom aktivnosti obilježili su 8. mart Međunarodni dan žena.

- Učenici naše škole učestvovali su u programima Centra za građansko obrazovanje (CGO).

Centar za građansko obrazovanje (CGO) okupio je predstavnike/ce institucija i mlade koji su imali priliku da predstave svoje inicijative razvijene tokom nedavno održanih Škola omladinskog aktivizma u centralnoj, južnoj i sjevernoj regiji Crne Gore, a u okviru projekta „Mladi za mlade!“, koji CGO-e sprovodi uz podršku Ambasade Sjedinjenih Američkih Država u Podgorici kroz Program malih grantova Demokratske komisije.

Učesnici ovog programa bili su učenici: Jovan Joksimović, Ana Pepđenović, Nikoleta Stanković, Asija Kujovići i Minela Ličina.

- Učenici četvrtog razreda naše škole: Đina Rmuš,

Denis Latić i Asad Škrijelj boravili su, kao predstavnici svoje zemlje, grada i škole u Minhenu od 27. februara do 5. marta 2024. godine. Ova studijska posjeta njemačkom gradu podrazumijevala je učešće od ukupno 14 mlađih ljudi iz Crne Gore, koji su imali za cilj da predstave svoju zemlju i svoje gradove na festivalu "Dani Balkana", koji se tradicionalno organizuje svake godine. Posjetu je realizovao crnogorski ured Regionalne kancelarije za mlade Zapadnog Balkana (RYCO).

- U Srednjoj stručnoj školi obilježen 3. april - Svjetski dan osoba sa autizmom.

- Učenica naše škole Milica Vlahović, IIS odjeljenja OP Zdravstveni tehničar, uz podršku svoje mentorke prof. Nataše Despotović je osvojila drugu nagradu na literarnom konkursu Gimanzije "Sveti Sava" na temu: "Svetosavsko opredjeljenje u našem vremenu".

- Edukativna radionica na temu Antitrafing kampanja u mojoj školi "Edukuj se -zaštiti se", održana je u amfiteatru naše škole 9. aprila 2024.

- Lokalni tim za prevenciju nasilja posjetio je našu školu 10. aprila, kada je realizovana i radionica sa učenicima - članovima UP škole na temu vršnjčkog nasilja i načina kako se izboriti sa ovom pojmom.

- Na nagradnom konkursu "Najbolji mladi Eko-reporteri", učenici naše škole ostvarili su zapažene rezultate osvojivši vrijedne nagrade. Njihove mentorke su: mr Merima Đukić-Savić, Nataša Despotović, prof. CSBH i mr Tanja Kragulj. Kruna pomenutih postignuća su radovi dva učenika naše škole koja su po mišljenju stručnog žirija dosta daju Srednju stručnu školu i našu Crnu Goru predstavljaju na Međunarodnom konkursu. To je rad Sare Duraković na temu "Otpadne vode u Baru" i rad Andrije Perovića u kategoriji Ekološke foto-priče za rad "Portal u tajnu života".

Milanka Okuka, pedagog

EKSURZIJA GENERACIJE 2020-2024.

Maturanti „Srednje stručne škole“ (generacija 2020/2024) bili su na maturalskoj ekskurziji u periodu od 6.10.2023. do 15.10.2023. U sklopu maturalske ekskurzije smo posjetili: Italiju, Španiju, Francusku i Monako, i to za samo 10 dana.

Prvog dana ekskurzije, nakon polaska iz Bara, putovali smo preko Hrvatske prema nevjerojatnoj Veneciji. Nakon uzbudljive noći u autobusu i prolaska kroz Hrvatsku i Sloveniju, stigli smo u Italiju, tačnije u luku Puta Sabione. Nakon kratke vožnje brodom stigli smo u Veneciju. U Veneciji smo obišli Trg Svetog Marka, Duždevu palatu, i naravno, vozili smo se gondolama. Nakon kvalitetno provedenog vremena u Veneciji uz informisanje od strane vodiča, krenuli smo nazad brodom ka luci Punta Sabione. Poslije toga, nastavili smo ka prvom noćenju u Lidu di Jesolu.

Sljedećeg jutra nastavili smo ka Veroni. Po dolasku u Veronu obišli smo "Julijinu kuću", i arenu u Veroni. Nakon nezaobilazne kupovine suvenira, krenuli smo na višesatnu vožnju ka Španiji. Proputovavši cijeli jug Francuske, ušli smo u Španiju i stigli u Lloret de Mar, poznato špansko ljetovište. Tu smo, nakon kraćeg odmora proveli u istraživanju samog mjesta i sa upoznavanjem lokalnih atrakcija. Iste večeri u Španiji uslijedio je i lijep provod u diskoteći.

Narednog jutra krenuli smo ka Barseloni gdje smo potom obišli neizostavnu katedralu Sagrada Familia i uži centar Barselone. Iz autobusa smo imali priliku da vidimo urbani život Barselone, koja je druga po broju stanovnika u Španiji.

Nakon podneva stigli smo na Mont Juic, odakle se pruža odličan pogled na luku u Barseloni i samu Barselonu. Nakon slikanja ponovo smo se spustili u grad u fantastičnu gotsku četvrt, a zatim se vratili u naš hotel u Lloret de Mar-u, i uz bingo i druženje čekali ponovni odlazak u diskoteku.

Sljedeće jutro smo se ponovo uputili ka Barseloni gdje smo slobodno vrijeme proveli u obližnjem tržnom centru, glavnoj ulici La Ramblji, nevjerojatnoj pijaci La Buqueriji kao i u raznim suvenirnicama i muzejima. To je bio nevjerojatan dan, zaista. Posjetili smo i u čuveni Park Guell, inače Gaudijevo remek djelo, a zatim se uputili nazad ka hotelu u Lloret de Maru, gdje je opet uslijedila diskoteka i hotelsko druženje. Naš četvrti dan u Španiji protekao je u slobodnim aktivnostima u Lloret de Maru. Provodili smo ga odmarajući se, obilazeći grad, kupujući se na plaži, u interesantnim igrama u organizaciji hotela, kupanju u hotelskom bazenu i isprobavanju specijaliteta Španije. Zatim je sljedilo noćenje.

Ujutru smo se spakovali u uputili ka Francuskoj gdje smo ponovo proputovali njen južni dio i stigli u Nici, predivan grad na Azurnoj obali. Obišli smo Englesko šetalište i uži centar Nice, a onda krenuli ka Kraljevini Monako.

Po dolasku u Monako prvo smo došli do Prinčevne palate, odakle se pruža pogled na čudesni grad. Nakon fotografisanja, sputili smo se u centar do čuvenog kockarskog trga. Imali smo priliku i da uđemo u "Casino de Monte Carlo", što je naravno, velika čast. Upravo u tom kazinu se snimao dio filma Džejms Bonda. Poslije obilaska Monaka krenuli smo ka prenoćistu u San Remu. Po dolasku uslijedilo je noćenje.

Sljedeće jutro uputili smo se ka Crnoj Gori sa pauzom u outlet-u u Italiji gdje smo kupovali razne stvari. Nakon kraćih pauza u popodnevnim časovima, stigli smo u Bar.

Ova ekskurzija će zasigurno ostati u našim sjećanjima do kraja života jer je u svakom segmentu bila posebna. Smatram da smo se svi proveli na izuzetan način i da bi željeli da vrijeme vratimo unazad i ponovimo sve.

Jovan Joksimović, IV5

"DO SRCA KROZ UMJETNOST"

Učenici naše škole i Savremeno-umjetničke škole iz Tuzle premijerno su odigrali 26.10 2023. godine pozorišnu predstavu "Do srca kroz umjetnost" na sceni Kulturnog centra Bar.

Predstava je jedna od brojnih aktivnosti u okviru regionalnog programa razmjene "Superškole" koji podržavaju Evropska unija i Njemačko savezno ministarstvo za ekonomsku saradnju i razvoj (BMZ), a sprovodi Regionalna kancelarija za saradnju mladih (RYCO).

Jovan Joksimović, učesnik Superškole programa, ovim povodom je istakao:

"Mi smo naučili mnogo od naših vršnjaka o samoorganizaciji i samoinicijativi, naučili smo da se samsi okupimo i stvorimo nešto novo.

Imamo želju da mijenjamo stvari u našoj sredini koje nam ne odgovaraju i takođe predlažemo nove ideje. Naučili smo da uočimo ukoliko postoji neki problem u našoj okolini i što je bitnije da ga prijavimo i predložimo rješenja".

Ovaj program razmjene osnažuje mlade ljude, daje im glas, podstiče njihovu kreativnost i širi prijateljstva preko granica.

"Superškole" su program RYCO-a za školske razmjene u regionu sa ciljem pružanja podrške procesu izgradnje mira i pomirenja, interkulturnog učenja i dijaloga među školama, učenicima i njihovim zajednicama.

Ovom prilikom zahvaljujemo se svim učenicima naše škole koji su učestvovali u realizaciji programa "Superškole" kroz različite vidove aktivnosti: radionice, predstave, tribine i saradnju sa učenicima iz Tuzle, pokazavši da pored talenata posjeduju i veliko srce, empatiju, ljudskost, razumijevanje i potrebu za učenjem.

Takođe se zahvaljujemo i nosiocima ovog projekta profesoricama CSBH- jez. i knjiž. Mariji Šušter i profesorici engleskog jezika Ivani Kovač, jer bez njihovog zalaganja ne bi ni bilo ovakvih rezultata. One su prepoznale da u mnoštvu učenika postoje talenti koji su samo čekali da im se ukaže prilika kako bi kroz umjetnost pokazali svoja velika srca. Tako su učenici iz Tuzle i naši učenici sagradili vezu koja će trajati vječno, jer umjetnost i jeste vječna.

Valentina Radonjić, prof.

LIKOVNI RADOVI

Pantović Ana

Lončina Danka

Lončina Danka

NAUČI, PRIMJENI, PODUČI!

UČENICI EDUKATORI - GLASNO PROTIV NASILJA, ETIKETIRANJA I RODNE NERAVNOPRAVNOSTI

Naša škola i te kako vodi računa da svoje učenike informiše i nauči o svim vrstama nasilja i o tome kako i na koji način da prepoznačaju takve pojave u društvu. Zato se u njoj organizuju razne radionice i pohadaju seminarji na kojima se govori o aktualnim temama vezanim za probleme vršnjačkog nasilja. Ova vrsta radionica o kojoj pišemo je bila drugačija od prethodnih jer su se u njoj učenici edukovali da ostalim učenicima prenesu znanja koja su na njima stekli.

Učenice Bibuljica Sara i Erović Saida, smjera Zdravstveni tehničar, prisustvovali su Mini akcionom planu u pratnji profesorke Ane Mijović iz naše škole i Kecojević Ivane iz Ekonomsko-ugostiteljske škole. Radionica je održana u periodu od 27.11.2023 do 30.11. 2023. u Podgorici u hotelu Aurel. Učenice su stekle znanje vršnjačkih edukatora na temu nasilja i ravnopravnosti na osnovu rodova i polova. Edukacioni program organizovao je Centar za romske inicijative.

Program su četiri dana vodili mentori Slavko Milić i Fana Delija. Pored naših učenika bilo je i učenika

iz različitih škola Crne Gore (Bijelo Polje, Berane, Nikšić, Podgorica, Tivat, Kotor, Bar) koji su takođe učestvovali. Pored obuke vršnjačkih edukatora, jedan od ciljeva je bio kako da učenici adekvatno iznesu svoja mišljenja i razumno vode diskusije na date teme. Učenice su od mogućih sedam radionica, održale četiri. U decembru mjesecu održana je radionica na temu „Rod i pol“, u februaru „Muškarci i nasilje“, martu „Etiketiranje“ i u aprilu na temu „Nasilje“.

Trideset učenika naše škole koji redovno prisutvjuju svakoj od radionica, na kraju usvojeno znanje primjenjuju i prosljeđuju dalje. Zahvaljujući raznim aktivnostima, igrama, prezentacijama i slično, način rada se odvija na interesantan način, kako za učesnike tako i za edukatore.

Smatramo da je ovakav način uvođenja učenika direktno u problematiku izuzetno značajan, jer sabirajući znanja i iskustva stiču sposobnost samopoštovanja, razlikovanja dobrog i lošeg, pri čemu će moći da pomognu i drugome, a ne samo sebi.

Ana Mijović, prof.

Učenici naše škole na programima CGO

Centar za građansko obrazovanje (CGO) okupio je predstavnike/ce institucija i mlade koji su imali priliku da predstave svoje inicijative razvijene tokom nedavno održanih Škola omladinskog aktivizma u centralnoj, južnoj i sjevernoj regiji Crne Gore, a u okviru projekta „Mladi za mlade!“, koji CGO sprovodi uz podršku Ambasade Sjedinjenih Američkih Država u Podgorici kroz Program malih grantova Demokratske komisije.

„Vjerujemo da su mladi u Crnoj Gori važni lideri sutrašnjice i Ambasada SAD u Podgorici koji rade na programima u cilju njihovog osnaživanja. Važno

je da se vaši glasovi čuju i dragi mi je što ste izdvojili vrijeme da se uključite i osmislite različite inicijative“, poručila je, prilikom otvaranja skupa, Suzan Šejfer (Suzanne Schaefer), zamjenica šefa Odjeljenja za medije, kulturu i obrazovanje u Američkoj ambasadi. „Važno je da razumijete da vam život ne poklanja prilike, nego da morate da tražite mogućnosti i borite se za sebe i svoje ideje“, kazala je ona u osvrtu na percepciju mladih bez kojih ne mogu napraviti značajne promjene u društvu.

Inicijative mladih koje su predstavili na događaju

ukazuju da se oni bore za bazične uslove za ostvarenje svojih potencijala.

Inicijativa mladih iz južne regije, odnosno učenika naše škole odjeljenja IV5 bila je „Bar, grad mladih, grad za mlade, mladi za perspektivu”, a predstavili su je: Jovan Joksimović, Ana Pepđenović, Nikoleta Stanković, Asija Kujović i Minela Ličina.

„Mladi treba da se aktivnije uključe u društvene procese u svojoj zajednici. Izrada i predstavljanje omladinskih inicijativa, kroz program CGO-a, sjajna je prilika za izražavanje mladih”, kazao je Jovan Joksimović iz Bara. „Vjerujem da bi ovi servisi za mlade, kako smo ih mi osmisili, doprinijeli boljoj organizaciji slobodnog vremena mladih, kroz izražavanje mladih putem umjetnosti ili kroz druge oblasti koje su im bliske, ali i da bi rezultiralo i smanjenjem vršnjačkog nasilja, kao i porastu zainteresovanosti mladih za okolinu i društvo.

Mladi treba da budu aktivniji u iniciranju promjena u svojoj okolini, jer нико то neće uraditi umjesto njih, istakao je.

Branislav Nenezić, predsjednik Skupštine Opštine Bar, takođe daje svoju podršku uključenju mladih. „U prethodnom periodu u lokalnoj samoupravi iz koje dolazim pokušali smo više da oslušnemo potrebe mladih. Naša obaveza je da generacije koje stasavaju zainteresujemo i budemo ti koji će ih motivisati da se nakon završetka studija vrate u svoju zajednicu”, kazao je Nenezić. On je ocijenio da su potrebe mladih zahtjevnije u modernijem dobu, ali i da je na lokalnim upravama da pokažu otvorenost prema inicijativama mladih, i pozvao zastupnike inicijativa iz Bara da organizuju zajednički sastanak kako bi radili na njenoj realizaciji.

Tekst pripremili učenici IV5

Veče posvećeno poznatom glumcu "Slavku Štimcu"

Učenici i profesori naše škole posjetili su 25. novembra Centar za kulturu Danilovgrad, gdje su pogledali film "Ime: Dobrica, prezime: nepoznato", u kojem glavnu ulogu igra proslavljeni glumac Slavko Štimac.

"Ime: Dobrica, prezime: nepoznato" je film koji jeste bajka, ali u isto vrijeme tjeru nas da razmislimo o sebi samima i svijetu u kome živimo. On nas dira direktno u srce i budi optimizam. Film je zasluzena posveta jednoj velikoj karijeri, glumačkoj legendi koji čitav život igra dobrigu.

Slavko Štimac je jugoslovenski filmski i televizijski glumac, poznat po ulogama u filmovima i serijama „Sjećaš li se Doli Bel“, „Ko to tamo peva“, „Varljivo leto '68“, „Salaš u Malom Ritu“, „Specijalno vaspitanje“ ...

Obzirom na to da se na filmu prvi put pojavio sa samo 12 godina, jedan je od rijetkih glumaca čije odrastanje je publika na prostoru bivše Jugoslavije

mogla da prati kroz njegove uloge. Od 1972. godine do danas pojavio se u preko 80 filmova i serijala.

Nakon projekcije filma imali smo priliku da razgovaramo sa Slavkom Štimcem, o njegovoj impresivnoj pedesetogodišnjoj karijeri, kao i o serijama i filmovima u kojima glumi danas.

Moram napomenuti da nas je sve zadivila njegova savršena skromnost i jednostavnost koja je presto izbjjala iz svake njegove riječi. To je još jedna od njegovih supermoći. Štimac je presto lik koji u sebi spaja savršenog umjetnika i čovjeka. Bar sam ga ja tako doživio.

Jovan Joksimović, IV5

CRNOGORSKI SLIKAR VRIJEDAN PAMĆENJA

Uroš Tošković, rođen je 19. novembra 1932. godine u Pelevom Brijegu.

Smatra se jednim od najvećih crnogorskih likovnih umjetnika svih vremena. Naime, on srednju umjetničku školu završava u Herceg Novom, a 1956. godine diplomira i na Akademiji likovnih umjetnosti u Beogradu.

Iste te godine odlazi u Pariz kao stipendista francuske Vlade gdje završava Školu lijepih umjetnosti.

Njegov život bio je, u najmanju ruku nesvakidašnji. Umjetnošću je prikazivao svoje viđenje stvarnosti. Navodno je jedne prilike Pikaso zatražio da kupi njegov crtež, pri čemu mu je Uroš odgovorio *"Izvini, ja sam skup za tebe"*. Pariz za njega nije bio mjesto luksuznog života, već je jedva uspijevao da sakupi novac kako bi preživio.

Njegovi prijatelji opisuju ga kao "ludog genija" i smatraju da Crna Gora još uvijek nije svjesna njegove veličine, te će se veličina njegovih djela tek spoznati kad vrijeme učini svoje.

"Njega je bilo teško pratiti. On je uvijek bio dvosmislen, nikada se nije moglo tačno znati da li je ironičan ili ozbiljan... Ako je bio nasamo sa nekim, bio je izuzetno prijatan. Sa druge strane, ljudi i zblžavanja je teško prihvatao," izjavio je jednom prilikom za "Vijesti" jedan od njegovih prijatelja. To nam na neki način približava njegov karakter i objašnjava njegov način razmišljanja.

Umjetnošću se nije bavio radi novca, već iz ljubavi prema njoj. Njegov rad i trud najmanje je zapažen u našoj, u njegovoj državi. Svi veliki slikari iz bivše Jugoslavije, Francuske, čak cijele Evrope, govore o njemu kao o jednom od stubova likovne scene. Cijene ga širom svijeta, pak jednom dijelu našeg naroda njegovo ime ne znači ništa.

Preminuo je 3. marta 2019. godine u osamdeset šestoj godini života u Podgorici, a pred kraj života živio je na kamenoj plaži u Baru.

Ljudi koji su imali tu čast poznavati ga i nazvati sebe njegovim prijateljem tvrde da tako čista duša nije postojala. Možda mi o tome ne možemo da sudimo, ali jedno je sigurno-crnogorski narod takvog slikara neće dobiti u skorije vrijeme.

Jovana Vojvodić,III5

Izložba likovnih radova

Jedna u nizu uspješnih aktivnosti koja je realizovana u našoj školi je izložba likovnih radova naših učenika na temu "Rodna ravnopravnost". Učenici su bili vrlo kreativni i inspirativni i bilo je pravo zadovoljstvo saradivati sa njima. Tri najlepša crteža učenika: Danke Lončine I4, Marije Stojanović I5 i Jaroslava Sergedija II1, nagrađena su knjigom i sertifikatom, dok su ostalim učesnicima dodijeljeni sertifikati. To su: Anastasija Iličković, Anđelina Janković, Ana Pantović, Lejla Mujović, Ksenija Stomatović.

Milena Ivanović, asistent u nastavi

STRUČNA PRAKSA - KLJUČ DOBROG OBRAZOVANJA

ŠKOLA KAKVU BIH JA VOLJELA

Kada pomenemo školu iz snova, većini djece u glavi se pojavi ista slika:

visoki plafoni, dugački hodnici svijetle boje čije zidove krasiti niz ormarića, hodnici puni tinejdžerskog žamora i od jutra raspoloženih profesora.

Zamišljaju sebe kako u tu školu ulaze sa kafom u ruci, nekom dobrom outfitu, spremni da slušaju sva svoja predavanja samo ukoliko profesor bude u mogućnosti održati im pažnju. Neće morati da brinu o težini bilo kojeg zadatka, jer su im mobilni telefoni uvijek na dohvrat ruke. Ne smeta im ni svjetlo u prostoriji, jer dolazi od bijelih sijalica i svjetlosti lijepoga dana koji se vidi kroz velike prozore. I sve je onako kako dolikuje njihovoj estetici, sve je fotogenično i usklađeno.

U svom tom razmišljanju, kao da se pogubimo na koji momenat, zaboravimo ono što je zapravo važno. Zaboravimo da nije važna škola u kojoj učimo; važna je škola koju učimo. Ne smjer, zanimanje ili zanat za koji smo se opredijelili, već lekcije koje ćemo u toj ustanovi naučiti. I nijesu to samo lekcije iz istorije, hemije ili nekog stručnog predmeta. To su lekcije koje ćemo pamtitи, a i učiti

kroz cijeli život, pokušavajući uvijek da na njih nešto još dodamo. A to je kako biti čovjek, prijatelj, drug. Kako postići sve što si za života postići naumio, kako imati dušu i znati uživati u istom tom životu.

Fokusiramo se na pogrešne stvari. Novac, estetiku, jurimo neki standard koji nam za život uopšte nije ni potreban. Zaboravljamo da nije bitan izgled ustanove u koju smo upravo ušetali, već da li su tu ljudi s kojim smo voljni provesti cijeli svoj dan. Oni s kojim ćemo doručak podijeliti, progovoriti riječ utjeche i razmijeniti zabavne događaje. Oni s kojima ćemo podijeliti osmijehe koji će se oriti školskim kabinetima i koji će nam uljepšati dan.

Ljudi sa kojima ćemo odrasti, koji će nam se, ako Bog tako svima nama da, za par godina javljati sa fakulteta, neki možda i sa druge strane svijeta, ko zna.

Možda ćemo jednoga dana o njima pričati i svojoj djeci. Nećemo se sjećati ni izgleda tih kabinetova, ni svjetla u hodnicima, kao ni sitnih nesuglasica.

Takva i jeste škola iz mojih snova. Onakva kakva moja škola zapravo i jeste. Škola u kojoj su uprkos dobrim i lošijim ocjenama djeca dobri ljudi.

PRAKTIČNA NASTAVA AGROTEHNIČAR/KA I POLJOPRIVREDNI PROIZVOĐAČ

Po završetku školovanja, Agrotehničar će biti osposobljen da planira i organizuje sopstveni rad i rad grupe izvršilaca za realizaciju poslova u poljoprivredi, da organizuje poljoprivrednu proizvodnju i adekvatno koristi neophodnu poljoprivrednu mehanizaciju: alat, opremu i uređaje.

Agrotehničar i poljoprivredni proizvođač će savladati tehnologiju gajenja voća i vinove loze, ratarsko-povrtarskih vrsta, uzgoj domaćih životinja po principima tradicionalne, organske, konvencionalne i integralne poljoprivrede. Zajedno sa inžinjerima agronomije mogu planirati, kontrolisati kvalitet rada, prepoznavati i rešavati probleme.

Da bi se postigle stručne i ključne kompetencije predviđene odgovarajućim Standardima zanimanja i Standardima kvalifikacija, osim teoretske nastave organizuje se i praktična nastava koja se realizuje u objektima škole (radionice, kabineti,

ekonomija škole), a dio praktične nastave se organizuje van škole, kod poslodavca ili drugim ustanovama i privrednim društvima.

Naši učenici imaju mogućnost da budu uključeni u proizvodnju voća, naročito maslina, zatim povrća i cvijeća, rasada povrća, ukrasnog bilja i sadnog materijala što se uspješno realizuje kako na školskim površinama, tako i kod poslovnih partnera koji prihvataju učenike u dualnom obrazovanju.

Nažalost, proizvodne površine naše Ekonomije se iz godine u godinu smanjuju zarad izgradnje stambenih objekata, hotela, sportskih objekata i putne infrastrukture, tako da nam je preostalo vrlo malo prostora za realizaciju cjelokupne praktične nastave, pa smo primorani da dio prakse učenici izvode u okviru privrednih društava koja im to mogu obezbijediti.

Tomić Veljko, prof. Neđeljko Knežević

PRAKTIČNA NASTAVA VETERINARSKIH TEHNIČARA

Veterinarska medicina (lat. *veterinarius*) je jedna od grana medicine koja se bavi prevencijom, dijagnostikom i liječenjem bolesti, kao i poremećajima i povredama životinja.

Veterinarska medicina takođe pomaže i ljudskom zdravlju kroz praćenje i kontrolisanje zoonoz (bolesti koje se prenose sa životinjom na ljude), kontrolise bezbjednost hrane životinjskog porijekla u ishrani ljudi, a takođe učestvuje i pri kontrolisanju hrane za životinje, ali i u očuvanju mentalnog i reproduktivnog zdravlja životinja, pri čemu se naročito vodi računa o očuvanju dobrobiti životinja.

Obim veterinarske medicine je veoma širok i

pokriva sve životinjske vrste, bilo domaće ili divlje. Profesionalni timovi za brigu o zdravlju životinja čine veterinar, aili i veterinarski tehničari koji im asistiraju u tome.

Učenici ovog smjera pored teorijskog dijela nastave aktivno učestvuju i u njenom praktičnom dijelu, stičući tako potrebne kompetencije i vještine, koje će im omogućiti da nakon završetka školovanja kvalitetno, stručno i odgovorno obavljaju ovaj humani posao.

Praktična nastava je zastupljena u svim stručnim modulima, počevši od prve godine, pa do mature.

Drugim riječima, učenici bivaju osposobljeni da asistiraju u obezbeđivanju optimalnih uslova u

pogledu ishrane, njegе i smještaja životinja, očuvanju njihovog fizičkog i psihičkog blagostanja, radu u veterinarskoj apoteci, aplikaciji ljekova, uzimanju i pakovanju uzoraka različitih bioloških materijala za dalja laboratorijska ispitivanja, pravilnom uzgoju, načinima obilježavanja, radu u

hirurškoj sali, obradi rana i pokrivenih povreda, saniranju infekcija, kliničkim pregledima, vakcinacijama, očuvanju reproduktivnog zdravlja mužjaka i ženki i brizi za novorođenčad, a učestvuju i u sprečavanju, suzbijanju i iskorjenjivanju mno-gobrojnih parazitskih i zaraznih bolesti životinja.

Mjerjenje tjelesne temperature pri kliničkom pregledu

Priprema hirurških instrumenata

Asistiranje pri sterilizaciji hirurških instrumenata

Lampiranje jaja iz inkubatora

Jednodnevni izleženi pilići iz inkubatora

Jednodnevne izležene prepelice iz inkubatora

Nataša Truš, prof.

PRAKTIČNA NASTAVA KAO IZAZOV - BRODOMAŠINSKI TEHNIČAR

Obrazovanje Brodomašinskih tehničara predstavlja zahtjevan posao u uslovima stalnog tehnološkog napretka i razvoja propulzionih strojeva, sistema nadzora i zahtjeva koji se danas postavljaju od klasifikacionih društava, posebno sa aspekta bezbjednosti i zaštite životne sredine.

Osim teorijskih znanja, posebna pažnja u Srednjoj stručnoj školi poklanja se izvođenju praktične nastave kroz korišćenje različitih vrsta alata, demontaže i montaže različitih uređaja, vizualizacije teoretskih znanja. Osim sticanja znanja, cilj je da se kod učenika razvija kolektivni duh, zajedništvo i odgovornost prema zadatim obavezama. Veoma bitan aspekt praktične nastave jeste prilagođavanje učenika veoma složenim i spe-

cificnim uslovima koji vladaju u mašinskom kompleksu (visoke temperature, vremenske neprilike), gdje izvršavate različite radnje od redovnog i korektivnog održavanja, praćenja stanja različitih parametara rada uređaja, unosa istih u brodske knjige, čišćenja i drugo.

Škola je zahvaljujući saradnji sa različitim državnim i privatnim institucijama, Ministarstvom odbrane, Upravom pomorske sigurnosti, Lukom Bar značajno unaprijedila svoje kapacitete za izvođenje praktične nastave.

Praktična nastava se odvija kroz izvođenje praktičnih vježbi u školskim radioničkim kapacitetima, na brodomašinskom simulatoru i na brodovima Mornarice VCG-e.

Formirani su školski radionički kapaciteti, zahvaljujući donaciji Ministarstva odbrane, Luke Bar, koji čine različite vrste motora SUS, pumpi, kompresora, rezervnih djelova, novih alata gdje učenici vrše demontažu i montažu ovih uređaja i stižu osnovna praktična znanja neophodna za budući posao - rad na brodovima.

Imajući u vidu činjenicu da je na većini brodova kompletan sistem upravljanja i nadzora, za sve brodske sisteme i uređaje, automatizovan, za IV godinu brodomašinskog smjera organizovana je praktična nastava na brodomašinskom simulatoru „Kronsberg“. Kroz različite praktične vježbe učenici se upoznaju sa načinom pripreme mašinskog kompleksa, startovanju uređaja i sistema, praćenjem različitih parametara, alarma i otklanjanjem jednostavnih kvarova.

Dodata znanja nadograđuju se kroz posjete brodovima MVCG- gdje se učenici upoznaju sa brodskim sistemima, sistemima nadzora i

upravljanja kao i budućem okruženju u kojem će raditi. Kako bi se proces sticanja praktičnih znanja učenika dodatno unaprijedio, planirano je da u saradnji sa Mornaricom VCG-e na godišnjem nivou izvodimo jedno krstarenje sa školskim brodom „Jadrani“, gdje učenici sa jedne strane u realnim uslovima mogu pratiti pripremu, startovanje i rad uređaja i sistem parametara, otklanjanje kvarova, a sa druge strane da se prilagode na život i rad u kolektivu u veoma složenim životnim uslovima. Zadovoljstvo učenika, kolektivni duh koji razvijaju i odnos prema izvođenju praktičnih radnji su za nas nastavnik najbolji pokazatelj da se praktična nastava odvija na zadovoljavajućem nivou. Međutim, i dalje sa rukovodstvom škole moramo raditi na unaprijeđenju izvođenja praktičnih oblika nastave u cilju, ne samo sticanja potrebnih znanja, već i pripreme učenika za izazove sa kojima će se susretati na brodu, posebno prilikom početnih dužnosti.

Ljubomir Bojović, prof.

PRAKTIČNA NASTAVA NA NAUTIČKOM SMJERU

"Mirno more nikada nije stvorilo vrsne pomorce"

Smjer koji pohađamo "Nautički tehničar" je izuzetno zanimljiv, ali jednakobranim i iziskuje veliku ljubav i želju kako bi se uistinu savladao. Uz teoriju koja nam je svakako neophodna, ogromnu, čak i važniju ulogu igra praksa koja nam omogućava široki spektar aktivnosti i način da svu tu teoriju opipamo i doživimo.

Rekao bih da su nam časovi prakse omiljeni, ne zbog toga što smo uglavnom van škole, već i zato što kroz timski rad, druženje i šalu stičemo najprecizniji dojam kako bi ono za šta se spremamo trebalo da izgleda u budućnosti.

Atmosfera je uvijek pozitivna, druženje i učenje u ambijentu drugačijim od učionice uvijek nas oraspoloži i uzdigne duh koji je zapravo motivacija

za učenje, što je svakako izuzetno zdravo za ukupne rezultate koje svi mi dajemo tokom školovanja. Tokom ove tri godine imali smo prilike da se susretнемo sa, bez pretjerivanja mogu reći, skoro svim segmentima i temama vezanim za rad, život na moru, i vještinama koju on iziskuje. Prije svega, napomenuo bih da praksa obuhvata i praktični dio koji se obrađuje u učionici, gdje usavršavamo sve vještine koje smo savladali i širomo znanja vježbom.

Aktivnosti i mesta koja smo posjetili nijesu poređana ni po kakvom redoslijedu i sva su nam podjednako draga i važna jer smo na svakom naučili podosta - od brodogradnje, izrade i uređivanja čamaca u kalafatskoj radionici Bokovac,

čiji smo redovni posjetiocici; simulatora na Pomorskom fakultetu koji su bili izuzetno iskustvo koje nam je približilo proces kroz koji svaki pomorac mora proći da bi dobio čin i zvanje istog i dalo predstavu o tome kako prava plovidba izgleda; Pomorsko operativnog centra, u kome smo vidjeli i mogli primijeniti sve vještine o kojima smo učili iz predmeta Komunikacije; SAR brodove gdje smo s profesorima i posadom detaljno obradivali cijelu tematiku sigurnosti na moru, i naravno proširili znanja koje smo imali prije; Stanice službe zaštite i spasavanja Bar, u kojoj smo prošli kroz detaljnu obuku protiv-požarne zaštite koja će nam svakako biti od krucijalne važnosti na brodu.

Posebno bih istakao školski brod "Jadran" koji smo posjetili u više navrata, a plovidba njime od Tivta do Bara je bila najljepše i najpoučnije iskustvo od početka školovanja, čijem se ponavljanju svi nadamo. Dosta stvari nijesmo naveli, ali je i ovo sasvim dovoljno da se prikaže koliko je praktična nastava na našem smjeru zapravo interesantna i u kojoj mjeri podstiče našu želju i volju za unapređivanjem znanja i savladavanja novih vještina. Posebnu zahvalnost dugujemo profesorima Mirku Brziću, Mladenu Uličeviću, Zoranu Mićunoviću, Željku Miloševiću i Bojanu Lazoviću, koji su se uvijek trudili da nam vrijeme prakse bude ispunjeno do maksimuma, i ne sumnjamo da će ubuduće biti drugačije.

Andrija Đurović sa odjeljenjem III3

▼ TEHNIČARI ZA ŠPEDICIJU, CARINU I ORGANIZACIJU TRANSPORTA

U malom gradu gdje se asfalt "topi" od sunca i miris morske soli lebdi u zraku, grupa mladih entuzijasta je krenula na putovanje prema svojoj budućnosti. Njihovi koraci su sigurni, oči sjajne od uzbudjenja, a srca puna nade dok koračaju u svijet carine i logistike.

Na čelu te grupe stoje mladići čija je odlučnost dovoljna da pokrene čitavu vojsku. Od malih nogu sanjaju o tome da postanu carinci, osiguravajući protok robe preko granica, čuvajući interese svoje zemlje.

Pored njih, grupa djevojčica, istinski talentovanih za organizaciju i vođenje, sanjaju o tome da koordiniraju transport roba kroz čitav svijet, spajajući udaljene krajeve svjetskog tržišta.

Učenje nije lako. Dugi sati provedeni u učionicama, istraživanje složenih propisa i zakona, simulacije carinskih pregleda i logističkih izazova - sve su to stepenice koje su morali savladati na putu ka svojim ciljevima. Ali, oni ne odustaju!

Svaki izazov je prilika za učenje, svaka prepreka

prilika za rast. Kada su na praksi, obično pokazuju veliki entuzijazam prema svom budućem zanimanju. Saradnja sa privredom izgleda ovako: Uče od najboljih, stiču praktično iskustvo i otvaraju vrata ka uzbudljivim mogućnostima u svijetu finansija, prava, logistike. Sada su spremni da uzlete ka novim horizontima, gdje ih čekaju neistraženi svjetovi i neograničene mogućnosti.

Dušica Vujović, prof.

FARMACEUTSKI TEHNIČAR

Praktična nastava iz predmeta Farmaceutska tehnologija, Farmakoterapija i Dijetetski suplementi u prometu u najvećoj mjeri izvode se u apoteci. Tako se učenici postepeno privikavaju na okruženje, upoznaju sa lijekovima i proizvodima koji su zaista u prometu na našem tržištu. Na časovima praktične nastave uvježбавaju osnovne vještine izvođenja farmaceutskih tehničkih postupaka, stiču preciznost i odgovornost.

Izrada brojnih lijekovitih preparata pruža im priliku za kvalitetan timski rad. Osjećaju satisfakciju kada znaju da su napravili nešto što je zaista vrijedno, jer mogu nekome pomoći.

Simulacija savjetovanja pacijenata/korisnika usluga o izboru i upotrebi lijekova i dijetetskih

suplemenata omogućava im uvid u to što je najvećim dijelom posao farmaceuta kao zdravstvenih radnika.

„Praktična nastava se realizuje na odličan način. Iz ugla učenika smatram da je praktična nastava jako kvalitetna i zadovoljava sve potrebe učenika u vidu praktične pripreme farmaceutskih preparata, a takođe i profesionalnu podršku i savjete profesora praktične nastave. Mislim da je praktična nastava jedan od najbitnijih segmenta samog obrazovanja i drago mi je da se izvodi na profesionalan i izuzetno koristan način.“-Jovan Joksimović, IV5

Praktična nastava učenicima smjera Farmaceutski tehničar omogućava da zavire u čaroliju farmacije.

Dr farmacije, Marijana Jakovljević

sl. 3

Proizvodi Farmaceutskih tehničara
Školske 2023/24. godine

FARMACIJA JE MNOGO VIŠE OD BIJELIH MANTILA

Po završetku osnovne škole, učenici imaju mogućnost upisa u JU „Srednja stručna škola“ u Baru, obrazovni program Farmaceutski tehničar, čime stiču stručno obrazovanje od strane kvalifikovanih ljudi iste struke kao i zvanje „Farmaceutski tehničar“.

Nastava se sastoji iz dva dijela - teorijskog i praktičnog. Teorijski dio nastave obavlja se u prostorijama škole kao i praktične vježbe u sklopu nastave za pojedine stručno-teorijske predmete, a praktični dio nastave se realizuje kod poslodavaca u apotekama sa kojima škola ima uspješnu saradnju već dugi niz godina.

Učenici kroz ovakvu vrstu obrazovanja uče i druge, životno važne lekcije koje će im poslužiti kako u daljem životu, zajednici, tako i na poslu.

Posao jednog farmaceutskog tehničara nije samo izdavanje propisanog lijeka. Mnogo je složenije od toga jer on mora imati razumijevanja za svog pacijenta i pomoći mu koliko je to u njegovoj moći. Stalno moraju biti fokusirani na ono što rade, da

gleđaju, slušaju i istražuju. Uz to moraju u potpunosti biti sigurni da rade ispravnu stvar.

Farmacija predstavlja mnogo više od samo bijelih mantila. Ona predstavlja sigurnost i odgovornost, dobrodošljost i predanost.

S obzirom da se farmaceutska industrija razvija iz dana u dan, svaka osoba koja se opredijeli za ovaj posao mora biti spremna za stalne, nove izazove, pratići razvoj novih naučnih postignuća i laboratorijskih aparatura koja su u svakodnevnoj upotrebi od strane pacijenata.

Za njih možda najviše važi izreka da je na kraju dana ljepše zaspati kada znaš da si nečiji dan, ako ne i život učinio boljim ili lakšim (sl.3).

Vojvodić Jovana i Nikolija Đokić III5

ZDRAVSTVENI TEHNIČAR

Danas, kada obrazovanje za medicinske sestre stoji rame uz rame sa svim obrazovnim sistemima čija je najznačajnija titula doktor nauka, za sve one koji sestrinstvo vide kao svoju buduću profesiju, naša škola pruža priliku da svoje prve i važne korake započnete u njoj kao Zdravstveni tehničari.

Kroz mnogobrojne stručne predmete, izdvajajući Zdravstvenu njegu kao najbitniji u procesu obrazovanja, naši učenici se susreću i sa svim onim što ovaj predmet čini toliko posebnim, kako u ljudskom (vodeći se najvažnijim principom HUMANOSTI), tako i na profesionalnom planu.

Počevši od razvoja Zdravstvene njegе kroz istoriju i ličnosti poput Florens Najtingel (začetnice mo-

dernog sestrinstva) i Virdžinije Henderson - i njenih definicija zdravlja, zdravog drušva i porodice, organizacije zdravstvenog sistema, naši učenici se edukuju ali i samostalno demonstriraju medicinsko-tehničke radnje.

Praktična nastava obavlja se u kabinetu gdje se koriste različita medicinsko-tehnička pomagala na kojima učenici vježbaju.

Takođe se na kraju školske godine obavlja i ferijalna praksa u zdravstvenim ustanovama sa kojima je naša škola napravila ugovor i ona traje 15 radnih dana. Tako se učenici osposobljavaju da primijene već naučene radnje.

Vera Popović, prof.

KOZMETIČKI TEHNIČAR

Učenice smjera Kozmetički tehničar prvi put su stupile u svijet praktične nastave kroz predmet „Pripremni i završni poslovi u kozmetičkom salonu“ u prvom razredu, a ove godine unaprijeđuju svoje vještine kroz predmete „Izvođenje procedura za njegu tijela u kozmetičkom salonu“ i „Izvođenje procedura šminkanja u radnom prostoru“.

Realizacija praktične nastave za učenike predstavlja nezamjenjivo iskustvo, pruža im priliku da primijene teorijsko znanje iz različitih predmeta u stvarnom radnom okruženju.

U prvom razredu praksa se obično odvija u lokalnim salonima koji su otvoreni za saradnju sa našom školom. Učenice su već savladale osnovne korake u pripremi radnog prostora, kao i vještina uspješne komunikacije s klijentima.

„Najzanimljiviji dio za mene bio je sticanje iskustva u komunikaciji s klijentima. Shvatila sam koliko je važno uspostaviti dobar odnos i razumjeti želje klijenta“ - riječi su jedne od učenica.

Tokom drugog razreda učenici stiču dublje razumijevanje o njegujućim tretmanima za tijelo. Praksa se odvija u specijaliziranim salonima koji nude širok spektar usluga i vrše tretmani poput: masaže, pilinga i depilacije tijela.

„Najviše sam uživala u izvođenju masaža. Osjećaj zadovoljstva klijenta nakon tretmana bio je neverotovan“ - riječi su jedne učenice.

U okviru predmeta „Izvođenje procedura šminkanja u radnom prostoru“, uče o različitim tehnikama šminkanja koje su prilagođene različitim tipovima kože i zahtjevima klijenata.

Praktična nastava predstavlja izuzetno važan dio obrazovanja za učenike Kozmetičkog tehničara jer im omogućava da primijene stečeno znanje, razviju vještine i steknu dragocjeno iskustvo u stvarnom radnom okruženju, pripremajući ih za uspješnu karijeru u kozmetičkoj industriji.

Aleksandra Jovović, prof.

ZLATNE RUKE INSTALATERA

Instalateri termotehničkih sistema osposobljavaju se u trogodišnjem školovanju za poslove: grijanja, klimatizacije i održavanja stabilnih sistema za protiv-požarnu zaštitu.

Instalateri grijanja montiraju centralno, gasno i električno grijanje, dok instalateri hlađenja i klimatizacije montiraju klimatizacijske sisteme i sisteme hlađenja.

U radu prate nacrte i ostale specifikacije. Prije instalacije obavljaju pripremne poslove kao što su: rezanje, savijanje i spajanje metalnih cijevi. Izrađuju držače, prirubnice i oslonice, montiraju cjelokupni sistem i ispituju njegov rad.

Cijeli sistem povezuju s izvorom električne energije. Provjeravaju rad sistema, održavaju ga i popravljaju. Pri radu se koriste raznim alatima (aparati za zavarivanje, rezaci metala, bušilice) i mjernim instrumentima (voltmetri, manometri, ampermetri, termometri).

Instalateri termotehničkih sistema posao moraju obavljati odgovorno i dosljedno, u skladu s propisima. Moraju biti snalažljivi, samoinicijativni i sposobni da se prilagode novonastalim situacijama. Potrebne mjere moraju preduzimatibrzo i stručno.

Za obavljanje posla potrebna im je spretnost ruku, usklađeni pokreti, mišićna osjetljivost, jer im pravi osjećaj pri regulaciji uređaja pomažu da ih ne ošteti.

Moraju razlikovati boje i raspoznavati mirise gasova. To je naročito važno u zatvorenim prostorijama, kako bi pravovremeno prepoznali prisustvo eventualnih gasova i tako spriječili eksploziju ili trovanje.

Instalateri grijanja i klimatizacije stabilnih sistema za gašenje požara posao često obavljaju u nedovršenim objektima, pri čemu su izloženi tem-

peraturnim promjenama, vlazi, promaji i prašini. Posao obavljaju stojeći, često mijenjajući položaj tijela: okreću se, savijaju, penju, ili čuče. Povremeno rade na visini. Terete guraju, vuku, dižu i nose na više spratove (naročito pri montiranju uređaja u još nezavršenim objektima). Jasno je da ovakav posao ne mogu obavljati osobe sa većim ili trajnijim zdravstvenim problemima, naročito onima koji su vezani za funkciju vida ili kičme.

Sve je više učenika koji se opredjeljuju za zanat umjesto fakulteta. Za to su se odlučili i Filip i Damir – budući instalateri termotehničkih sistema.

"Kad sam bio mali, uvijek sam volio nešto popravljati. Gledajući oca kako popravlja i instalira klime, počeo sam se interesovati za instaliranje termotehničkih sistema", navodi Filip Barać, učenik drugog razreda.

"Zanat, a ne fakultet". Ako pitate Čorovića – "radije žuljevi na rukama, nego knjiga". Ovom njegovom odlukom roditelji u početku nisu bili oduševljeni.

"Mama me je najviše tjerala u četvorogodišnju školu, ali mene to nije zanimalo. Nisam izvrstan đak, više volim raditi svojim rukama, nego da sam upisao Gimnaziju i da nemam ništa poslije toga", kaže Damir Čorović.

"Ja ne želim ići u inostranstvo da bih tamo radio. Rado bih ostao u Crnoj Gori jer se nadam da će moći da otvorim svoju firmu", kaže Lazar Stojanović.

Ovo su samo neki od utisaka učenika Instalatera u našoj školi, ali jedno je sigurno. Njihov zanat je popularan jer se dobri instalateri traže sve više. Na njih se čeka mjesecima. Njihove su ruke „zlatne“ i dobro plaćene. Posao imaju i prije nego što završe školovanje. Dodite kod nas u školu i sami se uvjerite.

POZIV AUTOMEHANIČARA

Praktična nastava smjera Automehaničar se odvija u školskom i dualnom obliku kod poslodavca u auto - servisima sa kojim naša škola ima uspješnu, višegodišnju saradnju.

Dualno obrazovanje omogućava učenicima da prve dvije godine školovanja dobijaju mjesecnu stipendiju: 15% od Ministarstva prosvjetе, nauke i inovacija, a da na trećoj, završnoj godini školovanja budu stipendirani od poslodavca kod koga obavljaju praksu u visini od 20% od prosječne neto zarade na nivou države. Samim tim učenik ima šansu da po završetku školovanja dobije posao kod istog.

Automobiliška industrija se stalno razvija i napreduje, pa se od budućeg automehaničara očekuje da stalno prati nove trendove, informiše se o novinama na automobilskom tržištu, da bude voljan i spremjan na stalnu edukaciju.

Ovo je posao od koga se može pristojno živjeti, ukoliko steknete povjerenje vaših klijenata i ukoliko budu zadovoljni i sigurni u vaš rad.

Potražnja za majstорима nikad nije bila veća. U auto-servisima nema više kanala, zamjenile su ih dizalice. Moderni majstor mora da zna puno o elektrici i elektronici, da bude dobar dijagnostičar. Majstori moraju i da poslije školovanja stalno uče i prate nove trendove u automobilskoj industriji kako bi mogli servisirati i moderna vozila.

Praktična nastava priprema učenike da već po završetku školovanja budu spremni za posao.

Svaki posao je zlatan kada se radi kvalitetno. Zanati su nas održali, mnogi od njih su jako važni za razvoj društva, zajednice.

Automehaničarska struka predstavlja jedno od temeljnih zanimanja u industriji motornih vozila, koja pruža stabilnost i izazove za one sa strašću prema mehaničici.

Njihova svakodnevica obuhvata širok spektar radnih zadataka, od rutinskih poput zamjene ulja ili malih servisa, do kompleksnijih poput dijagnostike i popravke naprednih elektronskih sistema u vozilima.

Izazovi sa kojima se automehaničari susreću variraju u zavisnosti od uslova rada. U modernim, dobro opremljenim servisima, sa kvalitetnim alatima i mašinama, rad je znatno olakšan i efikasniji.

Zanimljivo je kako se percepcija "kravog" posla mijenjala kroz vrijeme. Danas, sa pravim alatima i zaštitom, rizici od povreda i izloženosti štetnim materijama mogu biti značajno smanjeni.

Osim tehničkih vještina, bitna je i strast prema poslu. Kao što jedan iskusni mehaničar kaže: "Ljubav prema mehaničici i posvećenost detaljima je ono što razlikuje dobre majstore".

Oni koji uspiju u ovom zanatu su oni koji su spremni da se suoče sa problemom prođenog radnog vremena.

Automehanika nije samo u održavanju i popravci.

Ona pruža mogućnost specijalizacije u različitim oblastima, kao što je autoelektrika ili čak upravljanje sopstvenim servisom.

Ovaj posao je sjajna prilika za sve one koji su spremni za fizički zahtjevan rad, koji nalaze zadovoljstvo u rješavanju mehaničkih zagonetki. To je karijera koja može biti izuzetno nagrađujuća, ali iziskuje ogromnu volju i upornost.

Velibor Bulatović, prof.

ASTRONOMSKA NAVIGACIJA IZ UGLA JEDNOG UČENIKA

Tokom našeg četvorogodišnjeg školovanja, izučavali smo mnoge navigacijske teme vezane za navigaciju brodom u specifičnim uslovima. Pomalo smo se i bojali Astronomске navigacije i toga kako ćemo je savladati, mistifikujući njenu kompleksnost.

Profesor Mirko Brzić uspio je da nam razbijee strahove i prenese dio ove lijepе nauke zahvaljujući njegovom bogatom iskustvu i znanju. Uspio je i da nas upozna, nauči i obuči sa nekim zanimljivim znanjima i vještinama.

Pokušaću u ovom kratkom članku da vam približim ovu nauku i šta smo mi to radili ove godine.

Naše osnovno zanimanje je upravljanje brodom i vođenje navigacije broda, pa nas to i povezuje sa astronomijom.

Zadatak astronomске navigacije je da proučava i primjenjuje savremene metode određivanja položaja broda na otvorenom moru, na osnovu posmatranja nebeskih tijela.

U davnim vremenima, astronomija je jedino obuhvatala posmatranje i predviđanje objekata vidljivih golim okom. Ljudi su gledali i primjećivali svoju okolinu. Promjene godišnjih doba, a samim

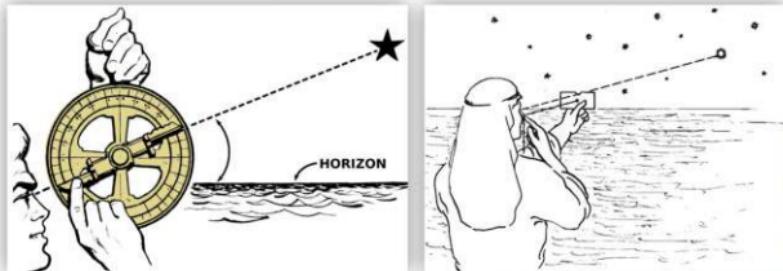
tim i promjene zvjezdanog neba kroz godišnja doba. Bilježili su te podatke kroz velike kamene gromade, koje su predstavljale stećena znanja o godišnjim dobima i zvjezdama.

Stounhendž je krug od kamena sagrađen 1860. godine p.n.e. vjerovatno u astronomске svrhe, da bi ljudi tog vremena mogli da predvide godišnja doba sa poklapanjem viđenja Sunca.

U Mesopotamiji su podijelili godinu na 12 mjeseci i dali imena sazvježđa zodijaka, poznatje kao horoskop. Primjetili su da Zemlja putujući oko Sunca, prolazi pored određenih sazvježđa koja su registrovali, dali im imena i povezali ih sa njima zanim oblicima kako bi ih lakše prepoznali. Orientaciju pomoću nebeskih tijela pominje još Homer u Odiseji u 14. vijeku prije Hrista.

Pošto su trgovci najlakše mogli komunicirati, trgovati i prenositi robu morskim (vodeniim putevima), još od najranijih vremena se jako poštovala vještina plovidbe koja je bila usko vezana za orientaciju pomoću zvijezda.

Astrolabom se u stara vremena mjerila visina nebeskih tijela i grafički rješavali zadaci iz sferne astronomije.

Riječ je grčkog porijekla (astron-zvijezda i lambanein-uzimati).

Upotrebljavali su ga stari Grci i Arapi.

Kamal Arapi koriste u navigaciji od pamтивjeka, a od 10. vijeka širi se na Indijski ocean, gdje ga ubrzaju indijski i kineski moreplovci.

Ovako mi danas radimo u odjeljenju IV3, Baru, Crnoj Gori, Evropi...

Određivanje visine nebeskih tijela pomoću sekstanta. Naprava koja pomaže pomorcima da uz pomoć Sunca, Mjeseca, navigacijskih planeta i zvijezda odredje tačnu poziciju na morima i okeanima.

Pored vještine rada na sekstantu, puno mate-

matike (sferne trigonometrije) potrebna su i praktična znanja prepoznavanja nebeskih tijela na nebu. Znanja svih dosadašnjih generacija su sublimirana u prepoznavanju nebeskih tijela pomoću "alignamenata" zamišljenih linija na zvjezdanom nebu.

ALIGNAMENTI

Alignamenti su zamišljeni pravci ili linije koje služe kako bi sa njima povezali zvijezde radi lakše identifikacije na nebeskoj sferi, a mogu stvoriti različite likove.

ALIGNAMENTI UZ POMOĆ VELIKOG MEDVJEDA I MALOG MEDVJEDA

Veliki medvjed je jedan od najprepoznatljivijih

sazviježda koja se nalazi na sjevernoj hemisferi. Isto tako je vrlo jednostavno prepoznati dio tog sazviježda koji se naziva Velika kola i sastoji se od sedam zvijezda, a četiri od njih se koriste za navigaciju. Tri zvijezde čini rep tih Velikih kola, a to su: Alkaid, Mizar i Alioth, dok košaru čine zvijezde: Megrez; ispod nje se nalazi Phecdra, zatim Merak i na kraju Dubhe.

Zvijezda Sjevernjača je zvijezda koja se nalazi najbliže polu i skoro da ne mijenja svoj položaj na nebeskoj sferi, pa je zbog toga vrlo pogodna za navigaciju. Njeni magnituda iznosi 1,9 i ona je najsjajnija zvijezda u sazviježdu Malog medvjeda. Sjevernjaču možemo identifikovati tako što ćemo zamislijenim pravcem spojiti zvijezde Merak i Dubhe i produžiti u tom smjeru na otpriklike 5 dužina gdje ćemo doći do Sjevernjače. Ne možemo je zamijeniti sa nekom drugom zvijezdom, jer se oko nje ne nalaze naročito sjajne zvijezde.

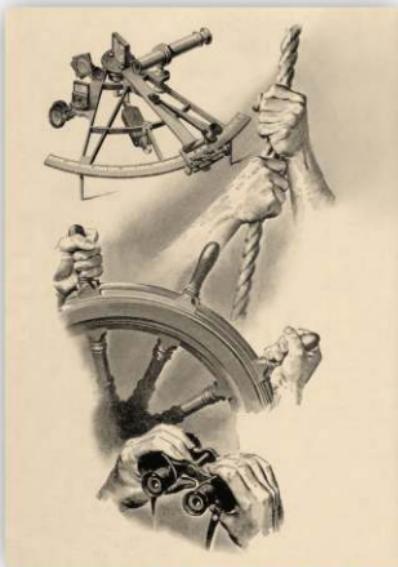
Orion je isto kao i sazviježde Velikog medvjeda vrlo lako uočljivo i prepoznatljivo. Nalazi se na nebeskom ekuatoru, pa se tako vidi sa bilo koje tačke na zemlji. Nazvan je po Posejdonskom sinu, lovcu Orionu.

Ako se sazviježđe Orion uzme u obzir kao četvrougao, tada je njegovo desno rame zvijezda Betelgeuse, a lijevo rame čini zvijezda Bellatrix, lijevo Orionovo stopalo čini zvijezda Rigel, dok je desno Orionovo stopalo zvijezda Saiph. Orionov pojas čine zvijezde: Alnitak, Alnital i Mintaka. Sirius je zvijezda sa najvećim sjajem, kako na nebeskoj sferi tako i u sazviježdu Velikog psa, dok njena prividna magnituda iznosi -1,47.

Udaljena je od Zemlje otpriklike 5,6 svjetlosnih godina, a masa joj je 2 puta veća od Sunčeve. Sirius možemo identifikovati tako što uz pomoć Oriona, odnosno njegovog pojasa povučemo zamislijeni pravac od Mintake preko zvijezda Alnilam i Alnitak, gdje nakon toga nailazimo na zvijezdu Sirius.

Prenio sam vam samo dio znanja koje smo ove godine usvojili i koje ćemo primjenjivati ploveći svjetskim morima i okeanima. Iz ovog teksta ste mogli samo malo zaviriti u opus koji smo radili i koliko nam je bilo zanimljivo ove godine.

Pozdravljam vas. Sada nemamo puno vremena jer nas posle mature čeka kadetura i jednogodišnja plovvidba dalekim morima.

JUTARNJA RUTINA TINEJDŽERA

Svakom tinejdžeru neophodna je jutarnja rutina, kako bi dan započeo na pravi način.

Kada se probudimo, lice nam je masnije nego inače i ta mast se zove „sebum“. To je prirodno ulje koje je veoma važno jer održava kožu hidriranom i tako je štiti od isušivanja. Pretjerano lučenje ovog „prirodnog ulja“ dovodi do masne kože, nakon koje može uslijediti pojava akni. Najpre moramo znati da lice svakog tinejdžera nije isto, međutim, postoje zajedničke karakteristike.

Neke od njih su i masna i osjetljiva koža, sklona aknama i nepravilnostima. Zato je jako važno da kožu pravilno čistimo i održavamo. To bi trebala da bude naša svakodnevna rutina.

Ujutru lice možemo umiti blagom tečnošću (La Roche-Posay, Cetaphil, Aveen, Clean and clear, Biaderm, Norvea) preparatima kako bismo kožu očistili od sebuma i nečistoća. Nakon umivanja možemo nanijeti hidrantnu kremu (La Roche Posay, Clinique, Biaderm).

Ukoliko koža tinejdžera nije masna, možemo uključiti korišćenje seruma, ulja za lice kako bismo dodatno hidrirali kožu.

Svako od nas treba da ima svoju jutarnju rutinu i da vodi računa o svom izgledu, naročito o licu i ono će mu u kasnijim godinama biti zahvalno. Imaćemo manje bora i izgledaćemo vitalnije i mlađe. A sigurna sam da ćemo uz to imati i više samo - pouzdanja.

Pa da vidimo, koji proizvodi su pogodni za njegu lica tinejdžera?

Kozmetika za tinejdžere u velikoj mjeri može

ublažiti probleme koji se javljaju na koži. Neke od efikasnih linija su:

La Roche-Posay Effaclar linija proizvoda za njegu kože, koja je namijenjena osjetljivoj koži sklonoj bubuljicama i uključuje proizvode za čišćenje, hidrataciju i tretmane protiv bubuljica.

Uriage Hyseac linija je odličan izbor za tinejdžere koji kreću u borbu sa problematičnom kožom. Pored termalne vode, u sastav većine proizvoda iz ove linije ulaze salicilna kiselina i cink.

Vichy Normaderm proizvodi namijenjeni su osobama svih uzrasta, a posebno su popularni kod mlađih osoba koje se bore s aknama.

CeraVe proizvodi za njegu lica su na bazi ceramida, hijaluronske kiseline i niacinamide.

Weleda proizvodi su formulirani s prirodnim sastojcima, bez sintetičkih mirisa, boja i konzervansa, pa su pogodni i za mladu, osjetljivu kožu. Eucerin UltraSENSITIVE je linija namijenjena nezi vrlo osjetljive kože sklene iritacijama i alergijskim reakcijama. Proizvodi su formulirani tako da umanjuju rizik od alergijskih reakcija i poboljšaju barijernu funkciju kože. Ne sadrže mirise, parabenе, alkohol, konzervante ni emulgatore.

Biaderma Sebium linija pomaže kod problema sa aknama i problematičnom kožom.

Ipak, svaka koža je jedinstvena i neće svaki proizvod odgovarati svakoj osobi. Pored redovne njegе kože, tinejdžeri treba da se fokusiraju prvenstveno na zdravu ishranu jer ona takođe ima veliki uticaj na zdravlje i izgled kože.

LITERARNI KUTAK

ČITANJE JE PUTOVANJE NEČIJOM DUŠOM

Pjesma koja je osvojila treće mjesto za Dan knjige na školskom literarnom takmičenju:

Prvo mjesto u kategoriji poezije je pjesma

*Čitanje je putovanje nečijom dušom
U morskom plavetniliu knjige,
Skrivena je tajna svakog trenutka.
Poput ronjenja u dubine,
Gdje se susreću čudesni svjetovi.*

*Strana poput zvijezda na nebu,
Jedinstvenim sjajem sija.
Svaka riječ je dragulj na kruni misli,
Ukrašena pričama iz snova i života.*

*Knjige su vrtovi s cvijećem riječi,
Behar mašte nikad dosanjane.
U naručju knjige, vrijeme staje,
A čitalac se gubi među raznim svjetovima.*

*Čitanje je kao ples duše i riječi,
Igra svjetla i sjene na platnu uma.
Poput ptice koja leti,
Nose nas knjige, prema nebu usnulome.*

*U svijetu riječi, svaki pasus je slika,
Svaka stranica krajčić mašte.
Nije čitanje samo putovanje,
Već čarolija koja dušu mijenja.*

Ksenija Stamatović, 15

DA LI SMO MI AUTORI SVOJE BUDUĆNOSTI?

Često čujemo od drugih priče o budućnosti. Njihove želje, ambicije i ciljeve. Vidimo osmjeha na njihovim licima i sjaj u njihovim očima dok govore o stvarima koje će se desiti. Kao da već znaju šta će im život donijeti. Kao da već znaju kakvim će putem koračati.

Tada se neki od nas osjećaju kao sjenka u čošku sobe. Prazna i crna. Posmatramo ih i divimo im se. Oni su ti koji su već pronašli nit koju vuku, koja će ih na kraju odvesti ka pravom i srećnom životu. Oni su već ispisali svoju knjigu.

A tada vidimo sebe kako posmatramo svoje prazne listove. Imamo cijelu knjigu života pred sobom, a opet kao da nemamo ni početak.

Često se zapitamo ko piše naše knjige? Da li neko stoji nad nama i diktira, a mi pišemo kako kaže. Da li mi pokušavamo samo prekopirati tuđi list, ili ukrasti nečiju ideju o životu i pretvarati se kao da ga živimo. Možda su neki od nas samo izgubljeni među stranicama te knjige, u strahu da okrenemo sljedeću. Možda se bojimo što sljedeća stranica nosi. Bojimo se njene težine. Bojimo se budućnosti i što ona sa sobom donosi. Krenućemo od sitnica.

Sve počinje od srednje škole. Kao dijete od četraest godina često nas obasipaju pitanjima što mislimo dalje i koju školu planiramo upisati. I onda su tu i ti savjeti: "Upiši tu ili tu školu,... ona ti

najbolju budućnost donosi, donosi ti najviše novca ili donosi ti najviše sreće"...

A pravo pitanje je „Da li smo mi u tim godinama uopšte spremni za budućnost?“

Da li mi tada uopšte znamo šta je sreća?

I tako mi krenemo tim putem, tako reći „putem sreće“ i ubrzo shvatimo da nije sve onako kako izgleda.

Upisao si srednju školu, a već se osjećaš drugačije od ostalih. Drugi su ovaj put odabrali sami, a ti si tu jer si slušao šta drugi pričaju o tvojoj budućnosti. I tada se brzo nađeš izgubljen. Zapravo, prvo kriviš sebe jer misliš da znaš da koračаш pravim putem koji vodi boljem sjutra, a opet si i ljut na sebe jer se osjećaš nezahvalno.

Osjećaš se kao stranac u vlastitoj kući. Kao da tuđa ruka piše stranicu twoje knjige. A kad pokušaš tog stranca da otjeras, da mu preuzmeš olovku, opet prođe misao kroz glavu: „Šta ako on to bolje uradi nego ja?“ i samo tako nastavljaš dalje i samo pratiš slova ispisana na papiru kao uputstva tvog života. A to je zapravo prva greška. Ubrzo shvatиш da je sve vrijeme to bila tvoja ruka koju su tuđe misli i želje

vodile pogrešno. Tuđa razmišljanja i tuđe ambicije koje su umalo pisale tvoju knjigu. Umalo ispisale tvoju budućnost.

Tada želiš sve da promjeniš. Želiš okrenuti novi list. Ubrzo dolaze i studije. Svi oko tebe pričaju o tome. Pričaju ti šta su upisali, gdje, s kim. A ti opet samo stojiš i gledaš. I dalje prelistavaš svoju knjigu jer ne možeš da se pronađeš. Tada te hvata panika. Misliš da će svi biti uspiješni, da će svi imati posao koji žele, a da će jedino ti ostati zarobljen u stranicama knjige koju nikad nisi uspio da ispišeš kako si htio. Pokušavačeš da shvatis šta želiš, ali nećeš znati. Nećeš znati kako dalje. Nećeš znati gdje dalje.

Zato ne dozvoli da gledaš kako drugi uspijevaju, a da se ti sa svojim uspjehom osjećaš izgubljeno i nesrećno jer si otišao putem tuđeg zadovoljstva, a ne svoje sreće.

Ne dozvoli da imaš dobar posao koji te neće učiniti zadovoljnijim i ispunjenim.

Da imaš ispisanoj knjigu, ali ne svojim rukopisom. Jer jednog dana, kad dođe vrijeme da tu knjigu zatvoriš, kajaćeš se što ju je tuđa ruka više pisala nego tvoja.

Valentina Mitrović, III5

...BAŠ TIH DANA

*...Baš tih dana
bile su prazne ulice, a opet pune
Bili smo nesretni, a opet sretni
Slike su izbljedele...
Sve je tako brzo prošlo
Te oči koje su voljele njih dvoje izgubile su sjaj
kada su gledali u nepoznato tražeći onu drugu ja
Misli su me vraćale u prošlost,
svoga sjećala sam se
Baš ti dani...
za koje će slabo ko saznaš.*

Vasilisa Perić, II5

VRIJEME

*Postoji vjerovatno,
to neko izgubljeno vrijeme
za kojim se traga.
Neka nada
koja se tihim koracima traži.
Budiš se
sa nekom željom u sebi,
a iznutra vodiš svoje bitke
koje niko ne vidi.
Strah se javlja kad odustaneš,
strepnja neka
koja ni ne postoji...
Umire li se od slutnje?
Pokažeš ono šta najbolje znaš.
Ustaneš i samo kreneš.
Tada si jači od svake planine.
Vjerovatno je samo strah
koji je bio koncentracija nečega iznutra...
Pa uspjela si,
kad si rekla sebi da možeš.
Izgubljeno vrijeme jednom će ti se vratiti
na te na koje si ih uzalud potrošila.*

Vasilisa Perić, II5

REALNOST

*Život je borba,
mi ljudi nismo ništa više od roba
To nam je sudska koja nas vezuje do groba
Ne znam kako se ovako svijetom proširila zloba*

*Iza svake tople riječi krije se tamna strana
Nemoj da pokazuješ slabosti - jer biće ti slana rana
Niko ne gleda tvoje dobre strane, već samo koliko imaš mana
To bi ti bio moj savjet dana*

*Svi smo mi glavni likovi iz svoga ugla
I taj pogled trebamo da zadržimo u našim očima
Ne trebamo dozvoliti drugima da nam stavlju sočiva*

*Reći će ti jednu surovu istinu
Svi oko tebe kriju lisicu
Kad ti je najteže gurnu te niz liticu*

*Borac u životu ne zna za prečicu
Kroz ovaj san jurim prestiž
U javi od problema ne bježim*

*Fokus na sebe to je jak objektiv
Objektivno tvrdim ne treba nikog da slijedim
Uz Boga život da sredim
Vjeru u sebi da ne štemim*

*Poboljšan rječnik
Maknem ljigave ljudi, suzim prijatelja prečnik
Pravedno da živim ovaj i odem u život vječni*

*Sve se vrти oko novca
Izabrao sam vuka NE da budem ovca
Lak moral lako se ruši
Oca uzeo sam za primjer borca*

*Kroz moje riječi shvati suštinu
Sve što je gorko ima lijepu površinu
Sa Božje knjige ocisti prašinu
Osjeti toplinu, tražim od tebe da ne gaziš MINU!*

*Ljudi stalno zaboravljaju na Boga,
sjete se Njega tek kada zagusti,
Nije ni čudo zašto nam se svijet ruši*

MOJ NAJVEĆI STRAH

Strah je uopštена stvar, osjećaj. Svako od nas se bori sa ponekim strahom, a onaj koji tvrdi da ga nema samo je dobar laž. Ti strahovi se javljaju vremenom ili su začeti u nekim teškim situacijama koje nam život priredi.

Moj strah je počeo da se javlja početkom puberteta kada sam shvatila da ovaj život i nije baš tako šaren. Naravno, kao i svako dijete, ranije sam imala razne strahove, poput straha od buba, mraka, nestvarnih bića...

Ali, ovaj strah drugačiji je. Nije usmjeren na nešto što je živo, ali se naježiš od same pomisli na njega.

Moj strah je usmjeren na nešto što svakoga od nas čeka. I u nekom trenutku života će nas stići.

Taj strah više boli od smrti ili bilo kakve izdaje.

Strah od samoće!

Mislim da se svako od nas u podsvijesti plaši samoće i od same pomisli na nju nam zatreperi svaki i najmanji dio tijela. Neko mu se preda, a neko čeka taj tren i bori se sa njim.

Ne mislim na samoću koja traje dan, dva.

Mislim na samoću koja prelazi u rutinu. Ona koja se

ne ljeći lako. Budi se sa nama, piće kafu, spremi ručak za jedno - jer ona nikad nije gladna, tušira se i nakon rutinskog dana nas tako istrošene baci na krevet i ušuška mislima. Misli sa kojima se borimo i od kojih se teško spava.

Kao i svaki strah i ovaj može da se nadvладa kada svoj život uzmem u ruke. Ispunimo svoje ciljeve. I onda tako ispunjeni uđemo u penziju samoće.

Tada je lako boriti se protiv nje. Javlja se samo uveće gdje stvara jasnu sliku. Slika nema šarene boje niti ukrase, samo jedna silueta koja sjedi sama u sobi koja je obuhvata hladnim rukama.

Ovaj strah je samo sudbina kod koje imamo dva izbora. Prepusti joj se i ući u sobu samoće ili se izboriti i polako zakoračiti u budućnost.

Ako se prepustiš strahu, eto ga svaki dan.

Kao da si mu se svidio i istoga trenutka te uzima za sebe, crta ti dalji život sa dvije boje.

A ti, kao u igrici, samo pratiš njegova uputstva.

I onda ti mogu reći samo jedno - bravo, prepustio si muse i odustao!

Marija Piškulić, IIIS

KO VISOKO LETI, UVIJEK NISKO PADA?

Priče iz davnina koje su se dešavale na području antičke Grčke, poznata su kao mitska mjesta – mjesta gdje žive bogovi. Svaki od njih opisuje i govori o jednoj vrsti ljudske sudbine. Tako da se i „Mito o Ikaru“ može tumačiti kao relevantan primjer velikih ljudskih ambicija i nepromišljenosti mladalačkog uma.

Dedal, Ikarov otac, veliki je umjetnik tadašnjeg doba koji nije tolerisao konkurenkciju. Ljubomor ga je dovela do toga da izvrši dva, ne tako mala zločina. Dedal je, ubivši svoga nećaka Talosa, potom u saradnji za ubistvo Minotaura, osuđen na smrt. Uspio je da izbjegne surovu kaznu pobegavši na Kretu zajedno sa Ikarom. Ponovo je imao pravo na život, međutim bio je zarobljen i ograničen.

Ni jedna duša ne trpi vječitu restriktivnost, tako da je Dedal našao način da spasi svog sina i sebe.

Zemlja i voda su mu bile potencijalne prepreke i našao je rješenje u vječito slobodnom vazduhu. Sastavio je krila od veličanstvenog perja i voskom ih prilijepio za njihova ramena. Prije leta, upozorio je Ikara da ne leti isuviše nisko, kako talasi ne bi okvasili njegova krila, ali i da ne leti suviše visoko

kako Sunce ne bi otopilo vosak. Ikar, nakon privremenog bezbjednog leta, odluči da iskuša sreću poletjevši visoko, prema oblacima. Desilo se baš ono na što ga je otac upozoravao - vosak se otopio. Mladi Ikar upao je u more danas poznato kao Ibarsko, i utopio se. Njegovo tijelo pronađeno je obližnjem ostrvu, takođe nazvano po njemu – Ikarija.

Dedal je ostao da živi izgubivši svoga sina, vječito nesrećan, tako da mu je sva predstojeća sloboda bila veća kazna nego li smrт.

Ovaj veličanstveni mit šalje nam više poruka, tako da je do osobe kako će ga doživjeti. Moje mišljenje i nešto što bih izdvojila kao bitnu poruku jeste da svako od nas treba sebi da postavi ciljeve. Prepreke do istog treba da prevazilazimo na pametan i bezbjedan način.

Ambicija je neophodna, ali nikada ne treba da dozvolimo da odemo predaleko od svojih mogućnosti i na taj način obeshrabrimo, pa i ponizimo sebe nekim nevalidnim postupkom.

Jer onaj ko visoko leti - uvijek nisko pada.

Saida Erović, IIIS

ZAGLEDANI U NEBO SHVATAMO KOLIKO SMO SIĆUŠNI

U današnjem vremenu, lako je izgubiti se u svijetu društvenih mreža, dešavanja, skandala, problema, briga i ljubomore. Važno je nekada zastati i pogledati oko sebe; pogledati u nebo i shvatiti koliko su ljudi zapravo sićušni.

Era interneta je još odavno počela. Internet je, u početku, bio samo alat kojim su se služili intelligentni biznismeni, alat koji je olakšavao radnje koje su se prije morale ručno obavljati. Međutim, internet će polako ali sigurno dospijeti u ruke običnog građanina.

To ja tada bila velika inovacija; nepresušni izvor, kako informacija, tako i zabave. Od strane korisnika, za korisnike; internet postaje skoro neizbjeglan dio života svakodnevnog čovjeka, postaje jedna velika mreža, čija je svaka nit sagrađena od međusobnih interakcija svih nas. Postalo je teško čuvati tajne; privatnost je zamjenjena blogovanjem svakog detalja našeg života, koji više interesuju naše neprijatelje, nego naše prijatelje. Krenulo je neprestano dokazivanje: ljepote, statusa, bogatstva, prijateljstva, superiornosti, pa čak i tuge. Pokušavamo zadovoljiti svakoga i ako glasno vičemo: „Tvoje mišljenje me

ne zanima!“ Kao neka vrsta borbe: borba dva vuka za parče mesa. Borba dvije ptice za zrno hlijeba, borba dva čovjeka za uvažavanje i pažnju. Svaka se borba dešava istovremeno, pa je moguće pratiti „skandale“ i „drame“ koje se dešavaju svuda oko nas, u čitavom svijetu, dokumentovane do posljednje riječi tako da cijeli svijet može vidjeti. Kada konačno podignemo glavu, kada ruke sklonimo s tastature i pogledamo na livadu ispred kuće, na planinu iza koje svakog jutra sa istoka izlazi Sunce, tamno nebo na kome se zvjezde više ne vide... Shvatićemo da imamo jedan svijet, jednu planetu na kojoj smo mi manji od zrna bibera, dok oko nas sijaju zvjezde, nezamislivo velike i tajanstvene.

Zapitaćemo se „Da li je sve bilo vrijedno naše sreće? Da li su ljudi što više povezani, to više podijeljeni? Zar su naše svade stvarno toliko neizbjegne? Zar je lakše gledati i smijati se tuđoj patnji ili pomoći?“

Mišljenja sam da to ne možemo znati dok smo obuzeti pitanjem „Koji će biti novi trend ovog mjeseca?“

Anđelić Andela, III5

...”I samo ti ćeš imati zvezde koje se smeju” (Mali princ)

Čudni su putevi Gospodnjii, a još čudniji oni kojima nas život vodi. Svako će doživjeti da se na njegov put priključe razni ljudi. Mnogi od njih brzo će ga napustiti, neki možda udaljiti dovoljno da niješ stalno tu, vraćajući se s vremena na vrijeme; neki ‘pak ostati na njemu sa nama do kraja. Mi imamo tu sreću, da dijelimo jedan zajednički put, makar na neki određeni period. Možda će se naši putevi uskoro razići, a možda se kroz par godina ponovo i ukrste, ko zna; vrijeme će nam reći...

Mnogi su od početka napustili ovaj naš put koji smo započeli prije skoro tri godine; neki se na njemu možda nijesu pronašli, a ima i onih koji sigurno nijesu, ali su ipak na njemu ostali. Neki su odabrali drugi put jer su mislili da im on nudi više mogućnosti, što smo mi i podržali, jer smo se uvijek zajedno radovali uspjehu svakog pojedinca. Ono što nijesmo ni pomisljali jeste da bi neko od nas na ovakav način mogao napustiti taj naš put. Nije nam padalo na pamet da će jednoga dana neko od nas otići zauvijek, bez pozdrava. I ne ljutimo se mi na tebe, nijesi Ti kriva. Tako se

moralo desiti jer je to sudbina zapisala. Božja je volja bila da ovaj put nastavimo bez Tebe. Ljutimo se, ali ne jedni na druge, već sami na sebe što niko nije osjetio da je taj petak malo drugačiji. Što niko nije znao da bismo tog petka trebali malo duže da Te grlimo, malo više da se smijemo, poduze se u Tebe zagledamo. Mislili smo: „petak k'o petak“. Jedva smo čekali da izđemo iz škole, ni ne sluteći da će u ponедjeljak ostati jedno mjesto u klupi manje. Ali, nemoj ni pomisliti da smo ga zaboravili. Tvoje je mjesto možda bilo zadnje u redovima, ali uvijek prvo u našim srcima. Čuvali smo ga sve ovo vrijeme, budeći se svakog ponedjeljka sa nadom da će Ti zatrebati. Da ćemo Te ponovo vidjeti. Čuvamo ga i dalje sve dok je jednje klupe u našem kabinetu. I onda kada taj kabinet više ne bude dio našeg puta, kada dođemo do raskrsnice gdje se naši putevi razdvajaju, Ti ćeš moći biti dio svakog od njih. Ali, nemoj se Ti time zamarati. Na Tebi je da se odmoriš od svega što te za života umorilo, a na nama da makar mali dio Tebe kroz sebe ostvarimo. Zauvijek ćeš ostati dio nas. Vole te tvoji farmaceuti.

Zauvijek će pamtiti tvoj topao osmjeh i svaku upućenu lijepu riječ. Hvala ti za svako tmurno jutro koje si obasjala svojim suncem. Bez obzira na to ko na njemu sjedio, za mene je uvijek tvoje mjesto u klupi koju smo dijelile u kabinetu broj 18.

-Jovana

-Andjela

UTISCI SA VOJNOG KAMPA

Od malena sam učen da se s ponosom prisjećam predaka koji su polagali svoje živote za otadžbinu, kako bi moj danas bio miran i lagodan.

U takvom okruženju, izrodila se moja neizmjerena ljubav prema domovini, vojsci i načinu života koji ona omogućava. Djelić takvog načina života imao sam priliku iskusiti ljetos, na "Ljetnjem vojnog kampu za mlade" koji je organizovala naša vojska Crne Gore.

Iz Bara bio sam jedini izabrani kandidat i veoma sam ponosan što mi je data prilika da svoju školu i grad predstavljam na tom polju.

Dok sam se pripremao, razne misli su mi prolazile kroz glavu, simbioza emocija koja me je na momente dovela do zamišljanja raznih situacija i scenarija koji me mogu dočekati тамо, međutim, straha i nesigurnosti nije bilo ni u jednom momentu. Znao sam da sam spreman...

Jutro polaska na startnu liniju moje avanture, u kasarnu u Golubovcima, bilo je ispunjeno uzbudjenjem. Prvi put sam se našao u nekom vojnom objektu, okružen uniformama, nemajući predstavu da će mi ista postati veoma draga u narednih petnaest dana. Kad sam bio prozvan, istupio sam i krenuo ka objektu gdje smo zaduživali i vojnu opremu, koja se sastojala iz: uniforme sa kapom, čizama, ranca sa dodacima koji će nam biti potrebni na terenu (prostirkama, priborom za jelo i higijenu), termalnog veša, vreće za spavanje i torbe

Nijedan rastanak nije vječan. Ne bi Bog sve ovako dao, da posle ovoga nema još nešto. Neka Ti anđeli pjevaju uspavanku na Tvoj put u vječni mir. Čekaj me... Srešćemo se i grlići kao da baš nikad nisi otišla.

u kojoj pakujemo osnovne stvari u slučaju nužde. Kada sam se iz civilne presvukao u vojnu odjeću, dobio grb, zastavu i prezime koje sam zakačio pored natpisa vojske, osjetio sam izuzetnu čast i ponos. Bio je to momenat koji sam odavno iščekivao. Iz Golubovaca, prešli smo u Centar za obuku - Danilovgrad, gdje smo se počeli bolje upoznavati međusobno i sa starješinama. Podijeljeni smo po odjeljenjima, a svako odjeljenje je imalo svog komandira odjeljenja kome smo se mogli obratiti za sve što nam je potrebno.

Počelo je nezaboravno druženje. Bilo nas je iz svih krajeva Crne Gore, zajedno sa petoricom vršnjaka iz Makedonije. Svako sa nekom svojom pričom, iskustvima, situacijama, ali ono što nas je spajalo bila je želja za avanturom i novim iskustvima. Znali smo da nas sve to tek čeka. U Danilovgradu smo naučili komande postrojavanja, pravila ponašanja, raspored aktivnosti koje su podrazumijevale: jutarnju smotru, fiskulturu, dnevna postrojavanja, tri obroka dnevno, predavanja i popodnevni odmor. Takođe, higijenska rutina se morala poštovati, zajedno sa strogim uređenjem spa - vaona. Nakon ceremonije svečanog otvaranja, kojoj su prisustvovali i ponosni članovi familija, a koju su ispratili i visoki vojni i državni zvaničnici, uputili smo se ka kasarni Breza, u Kolašinu. Planinski vazduh je uvijek budio uzbudjenje u meni, a za vrelu primorsku klimu na koju sam navikao,

premještaj na sjever bio je pravo osvježenje. Posebno moram istaći vrijeme obroka koje nam je, s obzirom na to da smo jeli zajedno iisto što i ostali pripadnici vojske, davalo utisak da i nis smatrali jedinima od njih, što je bio zaista lijep i topao osjećaj. Kasarna u Kolašinu imala je idealan položaj, te smo grad i njegove znamenitosti, kao i okolinu obišli za vrlo kratko vrijeme. Takođe smo posjetili Ski Centar Kolašin i NP Biogradsку goru, gdje smo marširali oko jezera i imali prilike da uživamo u netaknutoj prirodi jedne od tri posljednje preostale prašume u Evropi.

U Kasarni smo imali predavanja koja su uključivala: Sanitetsku obuku, Obuku preživljavanja i orijentacije i Obuku u alpinizmu i planinarenju. Sva ta predavanja služila su nam kao priprema za aktivnosti koje su slijedile u narednim danima kampa.

Prvi izazov koji je došao na red bio je premještaj u logorsku prostoriju na Štitarici. Spavali smo pod šatorima, u vrećama za spavanje, i boravili na livadi, prilično izolovanoj od bilo kojeg prometnog puta, dok je na momente nestajalo i signala. U narednim danima zadatak nam je bio da primijenimo znanje stečeno na obuci, loveći razne insekte, ribe, zmije i ostale gmizavce, puževe i skupljajući ljekovito bilje i gljive. Pritom smo se zabavljali, šalili, čak je bilo i malih takmičenja između odjeljenja, naravno prijateljskih. Naučili smo mnogo toga. Način lovљenja pomoću zamki bio je totalno nov za mene i njime sam zaista ostao zapanjen. Na kraju, imali smo priliku izložiti, pripremiti i isprobati sve što smo sakupili i ulovili. Tad sam po prvi put probao meso smuka, koje neodoljivo podsjeća na riblje, zatim prženog puža i skakavca, gljivu lisičarku i čajeve od raznog bilja, kao i šumske jagode kojih je bilo na sve strane.

Sjedenje kraj velike logorske vatre u sumrak sa svojim, sad već dobrim drugovima i drugaricama, pričanje, pjevanje i smijanje, zajedno sa spavanjem pod šatorima i vragolijama koje smo izvodili, bili su neki od momenata koje će pamtit i sa osmijehom ih se prisjećati dugo vremena.

Kada smo se vratili u Kolašin, slijedio je kratak odmor koji nas je vratio na regularne aktivnosti u kasarni, odmorio i pripremio za sljedeći izazov - rafting rijekom Tarom.

Prvog dana zadužili smo rafting opremu i uputili se ka mjestu gdje se uče osnove samog veslanja. Bilo je ukupno pet čamaca, dok je u svakom bilo po devet veslača, uključujući i instruktora koji je bio zadužen za manevriranje. Uz instruktore, savladali

smo osnovne vještine i dobro se pripremili za sljutrašnju misiju. Pošto vrijeme nije bilo najpovoljnije, drugi dan, kada je naš plan bio preći 11 km, bio je pravi izazov, s obzirom na nemirnu i brzu rijeku koja je svaki momenat koristila da nas nasuće na šiljate stijene koje su nam se mrštile sa obale. Uz mnogo truda, dobre organizacije i ujednačenstvo grupe, uspjeli smo se izboriti sa mutnom Tarom, što je bio još jedan od primjera koliko je timski rad u vojsci zapravo bitan. To je bio jedan od najiscrpljujućih dana na cijelom kampu i svima smo te noći veoma čvrsto spavali.

Posljedni izazov bio je alpinizam, koji sam lično najviše iščekivao, međutim, njemu je prethodila detaljna obuka. Da bismo bili spremni, morali smo naučiti pet osnovnih planinarskih čvorova, koji bi nam omogućili da se osiguramo na litice. Sa opremom došli smo na alpinistički poligon koji koristi vojska i rasporedili se u tri aktivnosti: veranje, sruštanje i zipline. Od sva tri, najizazovnije je sruštanje, jer iziskuje izuzetnu koncentraciju i dobar smisao za razvnotežu, jer jedan pogrešan korak čovjeka može dovesti do fatalne povrede. Tu sam naučio dosta novih stvari u vezi sa planinarenjem, jer do tada nijesam imao priliku to iskusiti. Veranje mi je bilo veoma interesantno, jer sam želio provjeriti koliko sam zapravo spretan i brz kada se radi o takvoj vertikalni, i prilično sam bio zadovoljan. Zipline zahtijeva najmanje pažnje i potrebno je samo pri kraju dovući se do kraja litice, puno je adrenalina, ali je opet i opuštajuće iskustvo naspram prethodna dva. Kroz sve ove aktivnosti sproveli su nas obučeni ljudi, koji aktivno učestvuju u akcijama traganja i spasavanja i od njih smo mogli čuti razna iskustva i situacije u kojima su imali prilike da se nađu. Tu sam zapravo dobio jasniju sliku o ogromnoj važnosti vojske za jednu državu, i shvatio koliko akcija vojska u stvari svakodnevno sprovodi u cilju čuvanja prirode i samog naroda. Posljednji dani na kampu bili su pomalo i tužni. Znajući da za par dana neće više biti uniformi, postrojavanja i svih tih lijepih stvari koje su nam se tu dogodile, sve nas je pomalo hvatala sjeta. Komandirima odjeljenja, ostalim oficirima i podoficirima s kojima smo proveli sve to vrijeme, takođe nije bilo svedjedno, jer s obzirom na naše godine, svima njima bili smo neka novina i vedrina u strogoj i donekle monotonoj sredini na koju su navikli. Na rastanku, lično, osjećao sam se kao da se rastajem od jedne velike familije, jer, kako se mnogo puta pokazalo, mi i jesmo bili na neki način familija. Čuvali smo se, pomagali međusobno,

familija. Čuvali smo se, pomagali međusobno, branili, kroz sve prolazili zajedno, i to je ono što će se vazda pamtiti i cijeniti. Neki se i danas dosta druže, neki manje, neki čak i ljubave, ali su svi, bez obzira na daljinu, ostali u srcu blizu jedni drugima.

Za mene je ovo bilo jedno izuzetno iskustvo i nadam se da ćemo se ponovo, svi zajedno, naći na tim istim mjestima, da se s osmjesima prisjetimo vojnog kampa 2023'.

Andrija Đurović, IIII

Четири црногорске принцезе које су промениле судбину Европе

Свака девојчица је некада сањала да буде принцеза, носи раскошне балске хаљине и нађе свог принца. Међутим, није живот принцеза увек тако савршен. Оне се често сусрећу и са осудама друштва. Зорка, Милица, Анастасија и Јелена, четири ћерке краља Николе I Петровића Његоша и Милене, биле су прелепе, слободоумне, храбре принцезе које су живеле онако како су желеле, јер се нису плашиле осуде друштва и увек су имале подршку свог мудрог оца.

Љубица - Зорка Карађорђевић

Љубица-Зорка Карађорђевић је била најстарија ћерка краља Николе Петровића Његоша и супруга Петра I Карађорђевића. Рођена је на Цетињу и ту је провела своје детињство. Касније су је послали у Русију да у Смољенском институту настави школовање. По завршетку школовања, враћа се на Цетиње. Године 1883. на Цетиње долази кнез Петар Карађорђевић у намери да се на Цетињу ожени, зближи са Црногорцима и да се ту досели да живи. Запросио је младу и лепу књегињу. Међутим, долазак Петра Карађорђевића на Цетиње и његова веридба са кнегињом Зорком Петровић Његош није била по вољи противницима ове две династије, али је зато тај чин с радошћу прихватио српски и црногорски народ који је у крвном сродству гледао то као потврду за будућу заједницу. Они су се венчали у цетињском манастиру 30. јула 1883. године. Свадбено весеље, као и претходна веридба, приређено је по народној традицији. Карађорђевићи су живели на Цетињу, а онда је цетињска резиденција постала све тешња. Због тога су саградили нову, на барској обали. Названа је Тополица, по Петровом родном месту Топола у Србији. На два висока јарбола, у угловима дворишта, вијориле су се српска и црногорска застава. Главна преокупација књегиње

књегиње Зорке за живота била је да њен супруг постане краљ Србије, те је хтела да на српски престо остави што више потомака. Умрла је 16. марта 1890. године, убрзо после порођаја и рођења последњег сина Андрије, који је такође преминуо неколико дана после своје мајке. У жељи да спаси своју супругу, Петар I је позвао лекаре из Беча, али јој на жалост није било помоћи. Умрла је са речима: "Биће краљ!", мислећи на свог супруга, што се и остварило 13 година касније након Мајског преврата. Иако је кратко живела, књегиња Зорка је оставила велики траг у историји, као веза Србије и Црне Горе, и као мајка југословенског краља Александра I Кађорђевића. Први споменик жени у Србији подигнут је књегињи Зорки 3. јуна 1926. године који се налазио на Калемегдану. Међутим, након Другог светског рата, споменик је уклоњен и вероватно уништен.

Милица Николајевна

Милица Николајевна се удала за великог кнеза Петра Николајевића, унука руског цара Николаја I. Имали су четворо деце. Велика војводкиња Милица детаљно је била упућена у Источне студије, знајући персијски језик, дубоко познавајући стари персијску књижевност, али и бавећи се преводима филозофских и религијских текстова Персије, Индије и Кине. Додатно се бавила проучавањем теолошких питања православне цркве. То су били разлози због којих се царица Александра радовала дружењу са две сестре, са којима је могла дискутовати о разним религијским и филозофским темама.

Анастасија Николајевна

Анастасија "Стана" Николајевна се венчала за Николаја Николајевића Млађег, који је био брат мужа њене сестре Милице Николајевне. Кршћени све друштвене кодексе и претходним разводом, Анастасија је наишла на осуде многих. Николај Николајевић Млађи био је озбиљан претендент на руски престо, међутим, умро је у избеглиштву 6. јануара 1929. године, а Стана, црногорска принцеза, а потом велика руска књегиња и несуђена царица, надживела га је шест година. Умрла је такође у Антибу 15. новембра 1935. године. Нису имали деце.

Јелена Савојска

Јелена Савојска била је шесто дете у породици Петровић Његош. Била је црногорска принцеза и последња краљица Италије. Удала се за италијанског краља Викторија Емануела III. Рану младост је провела на институту у Смольани у Санкт-Петербургу у руском царском двору. На светској изложби сликарства у Венецији, упознала је будућег супруга, напуљског принца Викторија Емануела III, са којим се касније зближила на балу у Русији.

Венчали су се 24. октобра 1896. године након што је Емануел дошао на Цетиње у госте краљу Николи Петровићу и затражио руку његове ћерке. Након удаје, Јелена је узела презиме Савојска и примила католичку веру. На венчању у Риму, Јеленина мајка Милена није присуствовала јер није хтела да прихвати чињеницу да је Јелена променила веру. Чин преласка у католичку веру је обављен у цркви Светог Николе у Барију. Католички бискуп Ришар иницирао је да се Јелена Савојска прогласи за светицу. На италијанском двору водила је повучен, породични живот, посветила се хума -нитарном раду и помоћи најугроженијима. Студирала је медицину. Њен чин хуманости било је и спасавање људи из рушевина након земљотреса у Месини, где јој је у знак сећања, још за живота, подигнут споменик. Након тога је организовала и прикупљање средстава за жртве земљотреса у Риму. Учествовала је активно у раду Црвеног крста и промовисала истраживања лекара против Паркисонове болести, рака и тада актуелних болести.

Ове четири храбре, необичне жене показале су да живот принцеза није ни мало лак и да њихове животе не чине само скupoцене хаљине, раскошни балови, већ и одговорност и жртве које оне подносе за своју породицу и свој народ.

Никада нису заборавиле одакле потичу и трудиле су се да очувају своју традицију. Прекршиле су тадашње друштвене норме и показале да жене могу бити шта год пожеле, уколико су довољно храбре и своје.

Николија Ђокић, IIS

OSVOJENA PRIZNANJA I NAGRADE

ZA LJEPOTU SE TREBA BORITI

Povodom dana planete Zemlje 20. aprila, u Zavodu za školstvo Crne Gore dodijeljene su diplome našim najboljim mladim Eko-reporterima. Takmičenje je po sedamnaesti put organizovala NVO "Ekom".

Učenicima Kseniji Perišić, Emi Kujović, Jovanu Joksimoviću, Sari Arap, Andriji Peroviću, Ivanu Černogolovu i Piskulić Mariji zajedno sa njihovim mentorima su se obratili Saša Karajović, izvršni direktor EKOM-a i Raba Hodžić, direktorica Zavoda za školstvo.

Čestitali su im na osvojenim nagradama i poželjeli puno uspjeha u budućim poduhvatima. Skupu se obratila i Tamara Brajović, direktorica direktorata za zaštitu prirode, istakavši značaj ovakvih takmičenja i željom da se i dalje borimo za ljepotu i očuvanje prirode.

Odabranih devedeset pet radova ocjenjivao je trinaestočlanici nacionalni žiri, izabravši dvanaest najboljih tematskih cjelina. Sa ponosom možemo reći da su naši učenici osvojili najviše nagrada (ukupno 7).

Ovo su prvorangirani radovi po kategorijama:

EKOLOŠKE FOTO-PRIČE:

"Portal u tajnu života"- Andrija Perović

EKOLOŠKI ČLANCI:

"Otpadne vode u Baru"- Sara Duraković

KRATKE I OSTALE FORME - OKO 500 RIJEĆI:

"Izgubljene šapice"- Marija Piskulić

Trećeplasirani rad po kategorijama:

EKOLOŠKE FOTOGRAFIJE:

"Lakše je vjerovati reklami"- Ivan Čergolov

KRATKE I OSTALE FORME - OKO 500 RIJEĆI:

"Umjetnost je kiseonik društva"- Ksenija Perišić

Pohvaljeni radovi:

EKOLOŠKI ČLANCI:

"Vila u tamnici"- Jovan Joksimović i Sara Arap

KRATKE I OSTALE FORME - OKO 500 RIJEĆI:

"Šušanj – vječita inspiracija"- Ema Kujović

Po odluci stručnog žirija, dva rada naših učenika predstavljaće Crnu Goru na međunarodnom konkursu. To je rad Sara Duraković na temu "Otpadne vode u Baru" i rad Andrije Perovića u kategoriji Ekoškole foto-priče za rad "Portal u tajnu života".

Mentorke pomenutih učenika su mr Merima Đukić Savić, profesorica biologije, mr Tanja Kragulj, profesorica hemije i Nataša Despotović, profesorica jezika i književnosti. One su takođe svojim zaloganjem pokazale da se za ljepotu i zdravlje prirode može i treba boriti edukacijom mladih kroz istraživanje, čitanje i pisanje.
Čestitamo još jednom na velikom uspjehu.

PRVOPLASIRANI RADOVI

IZGUBLJENE ŠAPICE

Svakodnevno, u skoro svakom gradu, naselju, ulici postoji omanji ili veći čopor napuštenih životinja. Bile to mačke ili psi, ima ih na stotine, ako ne i na hiljade.

Ta brojka ukazuje na to koliko je naš narod „human“. Ti psi se nisu sami pustili, nisu sami otišli. Oni su napušteni od strane neodgovornih građana. Česta pojava su i životinje pune rana. Te rane su izazvane čovječjom rukom.

Tužno je vidjeti taj prizor. Prizor gdje biće bez čula govora, moli za pomoći samo jednim čulom - pogledom. A mi kao nijemi, prodemo - a neki od takvih ljudi, upute im i ružne riječi. Vjerotatno misle u sebi da taj pas ili mačka ne mogu ništa razumjeti, ali i te kako razumiju.

Još tužniji je prizor vidjeti njihovo sklonište. Puno blata, smeća i hladnoće.

Ove jedne životinje se moraju suočavati sa raznim vremenskim nepogodama. Kada je kiša, oni su mokri i samim tim se i razboljevaju.

Kada je snijeg, situacija je ista. Ljeti, od vrućine mogu dobiti visoku tjelesnu temperaturu jer su bez vode i uslova za život. Tako gladni i bez mjesta prebivališta, iz dana u dan se bore za opstanak.

Možemo ih vidjeti svugdje, i ako im pružimo malo ljubavi, oni će nas pratiti do kuće, kao da su oni nas odabrali. Baš nas mole za ljubav.

Mnogi svoje životinje prepustaju azilima.

A da li ste se zapitali, kako ti azili izgledaju danas?

Azili su prepuni životinja. Svi mi mislimo da je to sigurno mjesto za njih. Ne dobija svako od njih količinu ljubavi koja je potrebna za njihovu sreću.

Razumijem činjenicu da ne možemo svi imati kod kuće ljubimca. Smatram da možemo biti bolji od ovoga, tako što ćemo toj jednoj životinji - punoj ljubavi, napraviti topli obrok tokom hladnih dana ili joj ostaviti topli jastuk ili ćebe da prebrodi noć. Dati joj vode tokom tropskih dana!

Najmanje što možemo uraditi je - da im pružimo ljubav. Njima to znači mnogo.

Pored situacija koje možemo vidjeti u našem društvu i anomalija u ovakvim situacijama, želim takođe da se osvrnem i na onu humanu stranu.

Koliko ima pojedinaca kojima nedostaje empatije prema živim bićima, toliko ima ljudi, humanista koji ne mogu da odole tim slatkim očima nedužnih bića.

Organizacije koje udomljavaju životinje, nesobično pružaju svoju plemenitu podršku, inspirišu ljude da saosjećaju, nauče o odgovornom vlasništvu i do prinose stvaranju ljubaznijeg svijeta za naša živahna stvorena.

Iz svog primjera mogu reći da nisam zažila što sam pružila ljubav životinji koja me je vjerno pratila kući. Nakon toliko dana druženja i uzajamne ljubavi, njen život sam uzela u svoje ruke i dovela je kući.

Zahvalnost u njenim očima je bila neopisiva. Njena ljubav i saosjećanje je nestvarno.

Prati me u stopu, tako je odvažna, umiljata i puna ljubavi.

Ovaj svijet bi bio ljepše mjesto kada bismo od životinja učili kako voljeti, biti lojalni i kako opstatи u ovom svijetu punom izazova i prepreka!

Školski pas Žuć, čeka nas svaki odmor i sa nama dijeli užinu.

Džesika je glavna. Ponaša se kao da je svi prate i slušaju. Tako je odvažna.

*Džesikin momak - Džek, u stopu je prati
već godinama. Ljubomoran kao pas*

*Uspavani Kole, sam u hladnoj noći.
Koliko je slatka, toliko i tužna slika.*

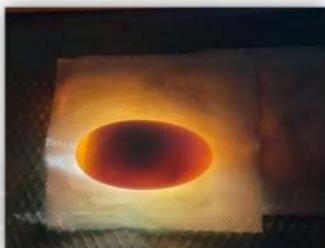
*Nažalost, ovo je jedno od mjesa
prebivališta ovih životinja.*

Marija Piskulić, III5

PORTAL U TAJNU ŽIVOTA

U Srednjoj stručnoj školi u Baru, inkubator je više od nastavnog alata - to je portal u tajnu života. Umjesto uobičajenih lekcija, učenici se dive stvaranju novog života, prateći kako iz jajeta krhke ljske proviruju njihovi pernati drugari. Stvarajući

veze s prirodom, budući veterinari razvijaju duboko poštovanje prema životu i uče važnost očuvanja biodiverziteta. Ovaj proces nije samo učenje o biološkim ciklusima, to je putovanje ka odgovornosti, empatiji i čudu života!

Andrija Perović, IV1

OTPADNE VODE U BARU

U srcu Mediterana, između planina i Jadranskog mora, smjestio se Bar, gradić bogate kulturne baštine i ekoloških izazova.

Nekada drevna luka, danas suočen sa modernim izazovima. Jadransko more koje miluje obalu Crne Gore, sada pati zbog uticaja nekontrolisanog pražnjenja otpadnih voda.

Bar se suočava sa rastućim urbanističkim pritiskom, a time i sa povećanim generisanjem otpada. Nekontrolisano ispuštanje industrijskih otpadnih voda i kanalizacije postao je ozbiljan problem, zato što ugrožava ekosistem Jadranskog mora i lokalnih vodenih resursa.

Podatak koji zabrinjava je da se veći dio otpadnih voda direktno ispušta u more bez prethodnog pročišćavanja. To ima ozbiljne posljedice po morski život, uključujući riblje zajednice i ostale morske organizme. Osim toga, takvi postupci stvaraju neprijatne mirise i smanjuju atraktivnost obale za turiste.

Uprkos izazovima, lokalna zajednica i nevladine organizacije posvećene su rješavanju problema otpadnih voda. Inicijative uključuju podizanje svijesti među građanima o pravilnom odlaganju otpada, te pritisak na vlasti da izdaju ozbiljnije implementiraju strožije propise, kao i tehnologije prečišćavanja.

Uprkos trenutnim izazovima, Bar ima potencijal postati lider u očuvanju Jadranskog mora. Integrisani pristup, koji uključuje aktivno učešće zajednice, primjena modernih tehnologija i strožija regulativa, ključana je za stvaranje održive budućnosti. Kroz saradnju građana, lokalnih vlasti i organizacija, može se postići cilj očuvanja prirode Bara, čuvajući tako ljepotu ovog mediteranskog biseru za buduće generacije.

Da bismo dobili više informacija o otpadnim vodama u Baru, razgovarala sam sa dr Anom Pešić iz Zavoda za biologiju mora:

"Zašto su ove godine crvene zastavice bile postavljene u Šušnju, na plaži Žukotrlica?"

"Crvena zastavica označava zabranu kupanja. Razlozi za njeno postavljanje su različiti: oluja, plima, jaki talasi, prisustvo opasnih organizama, kao i zagađenje vode."

U Baru, na plaži Žukotrlica, 01 i 02. jula detektovan je nezadovoljavajući kvalitet morske vode. To znači da je brojnost ispitivanih mikrobioloških parametara (E.coli i crijevne enterokoke) prelazila dozvoljene granične vrijednosti u 100ml morske vode, pa je to razlog postavljanja crvene zastavice.

"Da li su ove zastavice podignute i zbog prisutnosti bakterije Salmonela?"

"Bakterija Salmonella nije bila predmet analiza. Analizirani su glavni fekalni indikatori Escherichia coli i crijevne enterokoke shodno Nacionalnom pravilniku i Evropskoj direktivi. Ove bakterije potiču iz gastrointestinalnog trakta čovjeka i životinja, stoga pokazuju visoku korelaciju sa stepenom fekalnog zagađenja. Iz otpadnih voda fekalnog porijekla moguće je izolovati preko stotinu različitih patogenih bakterija od kojih svaka ima različitu vjerovatnost uzrokovanja bolesti. Rutinsko praćenje svakog od tih patogena nije moguće zbog ogromnih tehničkih i ekonomskih zahtjeva, stoga se kao indikatori fekalnog zagađenja koriste E.coli i crijevne enterokoke čija je brojnost u korelaciji sa brojnošću i mnogih drugih patogena."

"Da li je javnost bila obaviještena o ovoj temi?"

"Javnost je obaviještena o ovoj temi kao i sve nadležne institucije. Institut za biologiju mora u saradnji sa Javnim preduzećem za upravljanje morskim dobrom sprovodi monitoring na 110 kupališta na području opština Bar, Ulcinj, Tivat, Kotor, Budva i Herceg Novi. Morsko dobro je informisalo javnost o kvalitetu vode na Žukotrlici. Sve podatke vezane za određena kupališta možete naći na sajtu Morskog dobra. Mediji su takođe izvještavali i redovno pratili stanje na Žukotrlici. Treba napomenuti da su otpadne vode na kupalištu Žukotrlica bile predmet rasprave na sjednici skupštine Opštine Bar, u septembru mjesecu."

Crna Gora se suočava s ozbiljnim izazovima u vezi s otpadnim vodama, ali postoji svjetla strana u obliku inovativnih rješenja i svijesti o potrebi očuvanja vodnih resursa. Kroz zajedničke napore Vlade, industrije i građana, Crna Gora može koračati prema čistijoj budućnosti i očuvanju svoje prirodne ljepote.

Sara Duraković, IS

NOVI USPJESI NAŠIH SPORTISTA

Ove školske godine, naša škola postigla je izvanredne rezultate u različitim sportskim disciplinama, na koje je veoma ponosna.

Na školskim sportskim igrama učenika srednjih škola opštine Bar, naši rukometari savladali su Gimnaziju "Niko Rolović" sa rezultatom 17:9.

Košarkaški tim naše škole je takođe savladao Gimnaziju "Niko Rolović" sa rezultatom 40:38.

Time su se plasirali na regionalno takmičenje, gdje je naša ekipa u rukometu ubjedljivo pobijedila Srednju mješovitu školu iz Budve, s rezultatom 21:12 i tako omogućila prolaz na državno takmičenje. Oni su na državnom takmičenju srednjih škola Crne Gore osvojili prvenstvo i ubjedljivo savladali sve svoje protivnike. Sasvim zasluženo ponijeli su epitet državnog prvaka.

Cestitamo učenicima:

Tomić Nemanji, Vuković Vojislavu, Radović Nikoli, Lončar Milanu, Nišavić Milošu, Kovačević Petru, Ražnatović Ognjenu, Milošević Nemanji, Lukić Strahinji, Lukić Stefanu, Junković Filipu, Gutić Danilu.

Na uličnoj trci "Dan opštine Bar", naši učenici postigli su sjajne rezultate.

U kategoriji Srednje škole 3. razredi, omladinke, 800m, prvo mjesto je zauzela učenica odjeljenja III4 Tehničar za carinu, špediciju i organizaciju transporta Anabela Mujovi.

U kategoriji Srednje škole 2. razredi, omladinke, 800m, prvo mjesto je zauzela učenica II5 odjeljenja Zdravstveni tehničar Teodora Petrov.

U kategoriji Srednje škole 1. razredi, omladinci, 1500m, prvo mjesto je zauzeo Matija Marstjepović, učenik I4 odjeljenja Tehničar za špediciju, carinu i organizaciju transporta.

U kategoriji Srednje škole 2. razredi, omladinci, 1500m, drugo mjesto je zauzeo Balša Milatović, učenik II3 odjeljenja Nautički tehničar.

Učenici naše škole Matija Marstjepović, takođe je učestvovao i u tradicionalnim atletskim trkama Trofej Podgorice – memorijal Veliša Mugoša i kao najbrži - osvojio prvo mjesto u konkurenciji pionira. Trka je organizovana na brdu Gorica, oko spomenika Partizan borcu, na kružnoj stazi dugoj 600 metara.

Košarkaška ekipa naše škole u sastavu: Mrdak Vasilije, Šušter Danilo, Borović Vuk, Peroč Nikola, Miković Lazar, Miković Milorad, Nikezić Danilo, Pečurica Amar, Čarapić Lazar, Šušić Andrija i Bijelić Uroš je na državnom takmičenju srednjih škola u košarci takođe osvojila zlato!

Mihaela Đurišić, III4

OSVOJENE DVJE MEĐUNARODNE NAGRADE

Dana 23.novembra, 2023. godine, u hotelu "Hills" u Sarajevu, organizovan je završni događaj regionalnog programa prekogranične saradnje srednjoškolaca Zapadnog Balkana "Superschools". U njemu je učestvovalo preko 300 profesora predstavnika srednjih škola i govornika sa područja Zapadnog Balkana, a među njima i naše dvije profesorice: Marija Šušter i Ivana Kovač, koje su našoj školi donijele dvije međunarodne nagrade. Projekat prekogranične saradnje pod nazivom „To the heart through art“ koji je osmisliла i realizovala Srednja "Savremeno-umjetnička škola" Tuzla u

partnerstvu sa našom školom (Crna Gora) je među stotinama škola učesnica ovog programa proglašen za najbolji.

Ovaj projekat osvojio je dvije međunarodne nagrade:

Prva je Nagrada za najbolje partnerstvo škola Zapadnog Balkana

Druga je Nagrada za najbolju praksu škola Zapadnog Balkana

Čestitamo profesoricama i učenicima što su svojim zalaganjem i trudom pokazali da umjetnost prevaziđa i pobijeđuje sve različitosti.

Valentina Radonjić, prof.

POBJEDNIK PROVODA TURNIRA U IGRI "SVIJET NA DLANU"

U turniru 25.11.2023. godine u čitaonici Narodne biblioteke „Ivo Vučković“, učenik naše škole Dragan Polić osvojio je prvo mjesto.

Drugo mjesto osvojio je Almir Adrović, treće Veselin Savić, a četvrto Amar Mekić, takođe učenik naše škole. Za najbolje igrače prvih turnira u ovoj zanimljivoj i edukativnoj društvenoj igri obezbijedene su vrijedne nagrade – lap top za prvo – plasiranog, bicikl za drugoplasiranog, a za treće i četvrto mjesto obezbijedeni su tableti.

Turnir je organizovao Omladinski klub u Baru i učestvovalo je 54 igrača.

„Svijet na dlanu je edukativna, dinamična i zabavna igra. Igra se kartama, pri čemu svaka pojedinačna karta označava jednu od 160 država svijeta. Igraju četiri igrača. Suština igre je upoređivanje ovih zemalja po njihovim karakteristikama: geo - grafskim, demografskim, istorijskim, po ekonomskom razvoju, prema uspjesima u sportu, "objašnjava" tvorac ove igre, naš sugrađanin, Aleksandar Lekić.

Čestitamo našim učenicima i želimo im da i dalje budu ovako uspješni.

Valentina Radonjić, prof.

Светосавско опредељење у нашем времену

Средња вјерска школа Гимназија „Свети Сава“ из Подгорице, расписала је литературни конкурс за све средње школе у Црној Гори на тему: „Светосавско опредељење у нашем времену“. С поносом можемо рећи да је наша ученица другог разреда - Милица Влаховић, смјер Здравствени техничар, освојила друго мјесто. Њена менторка је професорица ЦСБХ Наташа Деспотовић. Честитамо нашој ученици и професорици.

Светосавско опредељење у нашем времену

Зовем се Милица. Припадам генерацији дјече која дан не може да замисли без телефона, друштвених мрежа, интернета... Данас једним додиром тастатуре сазнамо све што нас интересује, за један трен контактирамо особу на крају свијета. Савремено доба јесте моје доба и наше вријеме битисања.

У овом усталасаном свијету брига и невоља, трачком наде и пламеном вјере тражимо покајање и опрост народу, враћамо чистоту и љубав којом је Свети Сава укравашавао род православни. Не желим да ово промишљање претворим у једну велику жалбу, јер ми навири мисли које ме растукују, које чине да мислим да су давно записане традиционалне животне заповијести почеле да блиједе.

Ако се мислима вратим уназад, па затим окренем око себе, видим сасјечене коријене прошlostи, заборављене вриједносне сис-теме. Шта бисмо рекли Светом Сави, какви smo људи постали?

Чини ми се да се све више окрећемо материјалном, уместо духовном. Друштво мјери вриједности човјека према лажно утврђеним материјалним симболима. Млади имају за узор погрешне идоле, стављајући школу, вјеру и савјете старијих на маргину. Али, ја сам сигурна да је стање у друштву само тренутно, да ће измаглицу савладати прозрачна светлост. Вјерујем да светосавска жртва и љубав грију срца свих људи и да ћemo у дубини своје душе чути шапате свечевог записа. Из tame увек сијају очи светитеља, из мрака израња личност Светог Саве који нам даје смјернице, вјечито живе, за било које доба, па и ово наше. Нама је оставио на чување тек рођени језик, писмо којим пишемо, пут којим ходимо. Тим путем смо пролазили вјековима, одолијевајући

ратовима и неправдама. Наш народ је кроз историју страдао, борио се, бранио и увијек побјeђивао. Ходао је утабаним стазама Светосавља, јер то су кораци љубави, мира и наде.

Вјерујем и надам се да ће поштовање, скромност, одговорност и искреношт поново постати вриједности којима се тежи, па нисам сигурна да бих ово доба и поред свих недостатака о којим сам с почетка размишљала, могла назвати било како другачије осим - Светосавским добом и опредељењем.

Свети Сава међутим није нас само ујединио и учврстио у православљу, у једној вјечној духовној димензији и категорији, већ нам је помагао у свему земаљском и практичном. Он је оснивач и свих школа и просвјетних дјелatnosti на нашим просторима. Он нам је даривао непресушне изворе из којих се све посуде могу напунити, лекције о томе како бити уман, образован и поштен човјек. Зато свако од нас треба да се запита колико је искрен у ријечима које изговара, у срећи коју дијели, у љубави коју пружа.

Ако се осврнем на „Житије Светог Симеона“ које је написао Свети Сава, не могу да се не сјетим његовог разговора. Свети Симеон му се обраћа на самрти говорећи му да је он, Свети Сава, светлост његових очију. То је једна праслика љубави, бриге и њежности којим божански отац има према свима нама. То је уједно и слика свега онога што Свети Сава представља нама и будућем покољењу - светлост наших очију.

Ако у Библији Христ каже да највећи међу нама треба да буде слуга свима, онда се од свих наших светаца то понајвише односи на Светог Саву. Угледајући се управо на Христа, Свети Сава, највећи међу нама, био је слуга свима: подизао је болнице и школе, подучавао кроз историју свој често намучен и напађен народ, давао му утјеху онда када је мислио да излази нема. Зато, свако дијете треба да се угледа на Светога Саву и подијели хљеб са својим родитељима, својим учитељем, пријатељем, пролазником. Свако дијете мора да научи да прашта, да воли, јер Свети Сава нам је оставио безмјерну љубав на чување.

Када говоримо о Светосавском опредељењу, ми говоримо о несаломивом заједништву, прије свега са оним вјечним, непролазним и

непропадљивим животом, јер само ако живимо у духу Светосавља, можемо се надати мирној будућности у овом свијету безумних људи.

Како некада тако и сада, Светосавско опредељење значи поштовање Светосавског завјета и повјерење у Божју промисао и љубав.

Милица Влаховић, II5

LITERARNO TAKMIČENJE POVODOM DANA KNJIGE

Članovi literarne sekcije su ove godine bili izuzetno aktivni. Održano je i literarno takmičenje povodom Dana knjige i autorskih prava (23. aprila). Ovo školsko takmičenje održava se dugi niz godina u našoj školi, uvijek u organizaciji profesorice Živanke Krgović.

Teme su bile:

1. Čitanje je putovanje nečijom dušom (za koju, divnim čudom, otkrivate da je vaša vlastita)
2. Knjiga je san koji drži u ruci
3. Čitamo... i živimo onoliko života koliko poželimo

Najbolje radove napisale su učenice:

Jovana Vojvodić, II5 – prva nagrada

Amina Zverotić, III4 – druga nagrada

Ksenija Stamatović, I5 – treća nagrada

Prva nagrada na školskom literarnom takmičenju:

Knjiga je san koji drži u ruci

Jako poznata slika. Znam je napamet. Nije ni čudo, kada je gledam svakoga dana. Isto drveće koje posmatram iz autobusa, isti ljudi koji žure kućama. A žurim i ja.

Noge moje jedva čekaju da osjete tlo stanice ispred moje zgrade; podrhtavaju dok izlazim iz autobusa da l' od gladi ili umora. Jedva čekaju da poslige dana koji mi se činio duplo dužim nego inače osjete toplotu čebeta i konačno na tren predahnu. A ija se trudim da im tu želju što prije ispunim. Srce zaigra kada ugleda knjigu na noćnom stočiću pored kreveta u spavaćoj sobi, mada mu ipak bude draža ona na baštenskoj garnituri koja tu stoji već

nekoliko dana, pomalo i zaboravljena. Sreća je njena što sam se danas dosjetila baš svega; i onoga što nijesam trebala, pa čak i nje. Tako te umorne noge nađu snage za put do terase, da usput priguše svijetla, uz šolju čaja okončaju taj dan. Čim sjednem, osjetim neku umirujuću atmosferu. Na nebuh zvijezde... broje mi pročitane riječi, a komšijama sa gornjeg sprata zalogaje. Čujem, smiju se, čujem muziku u pozadini, ali ne glasnu, prigušena je taman kao ono moje svjetlo; ona - da ne kvari tok misli, a svjetlo - boju papira. Al' sve to u trenutku nestane. Stopim se s tom slikom i kao da zaboravim da sam tu. I dalje fokusirana na svoju knjigu, ali redovito pomalo počinju da se mute. Sada više ne mogu ni slova da razaznam. Cijeli tekst postaje samo jedna velika crna mrlja i to crnilo se širi, sve dok ne postane jedina stvar koju vidim. A onda, u sljedećem momentu, više nije noć. Otvaram oči jer me svjetlost na to primorala, ne čujem komšije niti vidim zvjezde. Pokušavam pronaći knjigu koju sam sinoć imala u rukama, ali od nje ni traga. Šolja čaja je tu, netaknuta. Sjetih se i posljednje pročitane rečenice, ali knjigu ne nađoh.

Tada sat poče da pišti, dajući mi do znanja da je vrijeme da krenem na posao. I dalje zburnjena, ne znajući šta se dešava, odjurih u sobu i napolje iz stana. Knjigu će možda naći usput, a možda me i dočeka ponovo na terasi moga stana. Ko zna... može li se san zadržati u ruci?

Jovana Vojvodić, II5

LITERARNO TAKMIČENJE U ORGANIZACIJI CRVENOG KRSTA - BAR

Povodom sedmice Crvenog krsta Opštinska organizacija Crvenog krsta Bar, raspisala je literarni konkurs na temu: „To sam ja“.

Prvo mjesto za rad u prozi osvojila je Isidora Ceković, učenica odjeljenja I1. Drugo mjesto osvojila je takođe naša učenica, Staša Bošković iz odjeljenja I5.

U kategoriji poezije, prvo mjesto (podijeljena nagrada) pripalo je Kseniji Stamatović iz I5.

Mentorka za sve nagrađene rade bila je profesorica Živanka Krgović.

Na likovnom konkursu na temu: "Boja naše planete... " treće mjesto osvojila je Isidora Ceković.

Prvo mjesto u kategoriji poezije je pjesma:

TO SAM JA

*U tišini noći šapućem papiru svoje muke,
Dok pjesma u meni nježno plače.
Tješim sebe: moja duša je tu negdje,
U skupu svih stihova.*

*Olovka mi je u ruci.
Posljednja veza sa sobom...
...Jer samo ja znam kako
Po papiru da krvaram.*

*Stranac u sopstvenom životu,
Pišem- tražeći djelove sebe.
Pjesme moje postaju oslonac;
Snovi koji me drže cijelu.*

*U melanholijskih stihova
Nalazim zaklon od nestajanja.
Pokušavam ponovo pronaći sebe (cijelu)
Ili bar sačuvati ono što je preostalo...*

*...Pa- da ne bih ponovo izbljedjela
Uvijek čuvam papir pri ruci;
Jer, poslije svega,
Zajedno smo samo moje riječi i ja.*

Ksenija Stamatović, I5

Filip Junković viceprvak države u ribolovu sa obale za seniore

U Sutomoru je 28. 4. 2024. na Pojedinačnom državnom prvenstvu u ribolovu naš učenik Filip Junković iz odjeljenja III4, osvojio drugo mjesto. U ovom takmičenju su se nadmetala 33 ribolovca. Filip pripada kategoriji juniora iz KSR "Rumija". Prenosimo vam samo neke od Filipovih utisaka sa takmičenja.

"Svaki odlazak u ribolov za mene predstavlja uživanje i opuštanje. Jednostavno, volim da boravim u blizini mora. Ribolovom se bavim odavno, a takmičenje je došlo onako, spontano. Na svu moju sreću pokazalo se veoma uspješno i to me još više raduje.

Što se tiče samoga takmičenja, konkretno ovog posljednjeg, za mene uvijek predstavlja poseban izazov kada se takmičim sa seniorima. Posebna draž je ovojiti što bolje mjesto jer sam i sam u juniorima."

Ovo osvojeno drugo mjesto samo mi je vjetar u leđa da nastavim dalje i da se trudim da budem još bolji."

Valentina Radonjić, prof.

AKTIVNOSTI UČENIČKOG PARLAMENTA

NACIONALNI DAN BEZ DUVANSKOG DIMA - SVJETSKI DAN BORBE PROTIV RAKA

Nacionalni dan bez duvanskog dima se obilježava 31. januara, dok se Svjetski dan borbe protiv raka obilježava 4. februara. Kako su ova dатuma od izuzetnog značaja za sve ljudе, a posebno za mlađu populaciju, članica Učeničkog parlamenta naše škole, učenica II5 odjeljenja, smjera Zdravstveni tehničar Kalina Božović, odlučila je da istraži obje teme i da znanja koja je stekla podijeli sa svojim vršnjacima.

Kalina je na jasan i prijemuči način prvo iznijela statistiku vezanu za poslijedice pušenja, štetnost samih cigareta i procenat smrtnosti pušača. Sa vršnjacima je razgovarala o načinima na koje se mogu zaštитiti od duvanskog dima. Istakla je da je konzumacija cigareta jedan od najvećih zdravstvenih izazova sa kojima se svijet suočava u ovom trenutku i navela načine na koje mladi ljudi mogu ostaviti pušenje i voditi jedan mnogo zdraviji način života.

Svoje dalje predavanje je nastavila upoznavanjem učenika sa Svjetskim danom borbe protiv raka.

Svoje dalje predavanje je nastavila upoznavanjem učenika sa Svjetskim danom borbe protiv raka. Navela je vodeće lokalizacije raka u obolijevanju i umiranju i opisala povesku protiv raka koja predstavlja simbol nade, hrabrosti, vjere i zajedništva u borbi protiv ove opake bolesti. Posebni osvrт je dala na rak pluća koji je direktno prouzrokovao konzumacijom cigareta tj. unošenjem duvanskog dima u naš organizam. Svoje predavanje je završila savjetima za prevenciju raka. Nakon predavanja nastupila je diskusija u kojoj su svi učestvovali.

Ovom predavanju su prisustvovali članovi Učeničkog parlamenta, odjeljenja II5 Zdravstveni tehničar, III4 Tehničar za špediciju, carinu i organizaciju transporta i IS Farmaceutski tehničar. Jako je bitno napomenuti da je Kalina na sjajnu način držala predavanje, da je uspjela da sve prisutne zainteresuje za temu i da je svojom harizmom i znanjem održavala pažnju učenicima od početka, pa sve do kraja predavanja.

Milica Nikočević, prof.

NJIHOV OSMIJEH VRIJEDI VIŠE

April je ove godine za našu školu bio posebno važan mjesec. Zahvaljujući pozivu organizatora humanitarne akcije „Njihov osmijeh vrijedi više“ koja je već dugi niz godina održavana od strane studenata svih državnih i privatnih Univerziteta Crne Gore kao i učenika većine osnovnih i srednjih škola širom države, s ponosom možemo reći da je ove godine i naša škola bila dio te organizacije. Ova akcija pomogla nam je da se na momenat zaustavimo u svom svijetu mašte kojim lutamo svakodnevno, zamisljavajući luksuz koji nam nije neophodan za zadovoljavanje istinskih potreba

čovjeka: zdravlja, sreće i prijateljstva. Pomogla nam je da shvatimo da ljudi koji imaju manje - cijene više, kao i da nekim ljudima nikada nije dovoljno.

Zadovoljni smo što smo bili u mogućnosti da pružimo podršku onima koji znaju da to cijene i podstaknemo njihov siguran korak. Naša škola uspješno je ovogodišnju akciju zatvorila donacijom od dvadeset pet pari patika za djevojčice i dječake koji žive u Dječjem domu „Mladost“ u Bijeloj, a nadamo se da će iduće godine biti i više; jer njihov osmijeh vrijedi više.

Jovana Vojvodić, III5

POSJETA SAVJETNICE OSNOVNOG SUDA U BARU

Učenički parlament Srednje stručne škole u saradnji sa profesoricom Aleksandrom Matović, je došao na ideju da u našu školu pozove predstavnici Osnovnog suda u Baru. Tema ovog predavanja bila je "Nasilje među maloljetnicima". Na samom početku učenici su imali prilike da se upoznaju sa načinom rada i nadležnostima Osnovnog suda. Nakon toga, predstavljena je kaznena politika nad maloljetnicima i upoznavanje sa Krivičnim zakonom Crne Gore.

Uporednom praksom krivičnog prava jasno je uočen porast nasilja i krivičnih djela čiji su

počionioci maloljetna lica. Kao glavni razlog savjetnica je navela blagu kaznenu politiku za počionioce, što dovodi do povrata počinioca u vršenju istog ili sličnog krivičnog djela. Najčešća mjera koja se izriče u Osnovnom sudu jeste - mjera pojačanog nadzora.

Učenici su imali priliku da postavljaju razna pitanja i da sa savjetnicom razgovaraju i o drugim temama. Predavanju su prisustvovali koordinatorka i članovi Učeničkog parlamenta, profesorica Aleksandra Matović, kao i odjeljenja IV2 Brodomašinski tehničar i III4 Tehničar za špediciju, carinu i organizaciju transporta.

Milica Nikočević, prof.

POŠTOVANJE DJEĆIJIH PRAVA

Učenički parlament Srednje stručne škole je u amfiteatru ugostio predstavnice Zaštitnika ljudskih prava i sloboda koje su održale tribinu o važnosti poštovanja dječijih prava.

Naši učenici su podijelili svoja iskustva kada je u pitanju poštovanje njihovih prava, o izazovima sa kojima se suočavaju u svakodnevnim odnosima sa vršnjacima, vršnjačkom nasilju, nastavnim i vannastavnim aktivnostima, kao i o uslovima rada

u školi.

Istaknuta je važnost pravilne informisanosti učenika kako bi odluke donosili na pravi način i tako mogli očekivati da se i njihova prava ispoštuju.

Učenici naše škole koji je takođe i Zlatni savjetnik Ombudsmana, Jovan Joksimović, upoznao je svoje vršnjake sa Mrežom Zlatnih savjetnika i pozvao ih da se uključe i budu aktivniji u donošenju odluka koje su od velike važnosti za njih.

Milica Nikočević, prof.

RADIONICA POSVEĆENA PREVENCICI VRŠNJAČKOG NASILJA I BOLESTI ZAVISNOSTI

Učenički parlament Srednje stručne škole je 16.11.2023. godine u prostorijama naše škole ugostio inspektorku za maloljetnike Almu Hot i psihološkinju Janu Šekularac koje su članovima Učeničkog parlamenta kao i sa odjeljenjima III2 Brodomašinski tehničar i IV4 Tehničar za špediciju, carinu i organizaciju transporta, održale radionicu posvećenu prevenciji vršnjačkog nasilja i bolesti zavisnosti.

Kako je mjesec novembar prema Međunarodnom kalendaru posvećen borbi protiv bolesti zavisnosti, a smatrajući da je ovo jedna od važnijih tema, Sekretarijat za sport i mlade Opštine Bar, Odjeljenje bezbjednosti Bar i JU Centar za socijalni rad,

realizovali su radionice za učenike barskih osnovnih i srednjih škola.

Učenici naše škole pokazali su veliku zainteresovanost za ove teme i u velikom broju prisustvovali ovoj radionici gdje su dobili sve bitne informacije, učestvovali u dijalogu i postavljali razna pitanja. Dobrovoljci su imali priliku da nose naočare koje simuliraju uticaj alkohola i drugih psihoaktivnih supstanci kako bi uvidjeli njihov izuzetno štetan uticaj.

Kako su problemi zloupotrebe psihoaktivnih supstanci i vršnjačko nasilje goruća tema, neophodno je brojnim radionicama edukovati i djecu i odrasle i zajedničkim snagama pokušati doći do rješenja.

SADNJOM BILJAKA I DRUGIM AKTIVNOSTIMA OBILJEŽEN DAN PLANETE ZEMLJE

Povodom Međunarodnog dana planete Zemlje, DOO Komunalne djelatnosti Bar doniralo je Srednjoj stručnoj školi po deset sadnica Hortenzije i Fotinije i dvije sadnice Picea abies u cilju podrške obrazovanju i podsticanju ekološke svijesti mladih. Učenici su sa svojim profesorima i vanastavnim osobljem zasadili donirane sadnice u školskom dvorištu i na taj način dodatno ga uljepšali.

JU Srednja stručna škola - Bar

adresa: Rista Lekića br.16, 85000 Bar

telefon: 030-302-785; 030-302-784; 030-311-701

email: lider-sp@t-com.me; skola@polj-br.edu.me

web: www.poljoprivrednaskola-bar.me

2024. godina